LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖSLASKELMAT 2004

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDON KATSAUS 5

2 VIESTINTÄPOLITIIKKA 7

2.1 Viestintäpalvelut ovat yleisesti saatavilla, hinnaltaan kohtuullisia ja niitä tarjotaan tehokkaasti toimivilla viestintämarkkinoilla 7
2.2 Kansalaiset ja yritykset luottavat tietoyhteiskunnan palveluihin 8
2.3 Uusia innovatiivisia viestintäpalveluita ja –verkkoja syntyy ja niitä hyödynnetään 9

3 LIIKENNEPOLITIIKKA 10

3.1 Liikenneyhteyksiä ja logistista tehokkuutta parannetaan 10
3.2 Julkisen liikenteen peruspalvelutaso turvataan 12
3.3 Liikenneturvallisuutta parannetaan 13
3.4 Liikenteen ympäristöhaittoja minimoidaan 15
3.5 Lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset vaikuttavat pidemmällä aikavälillä 16
3.6 Hallinnonalan toiminnan ohjauksen ja organisoinnin kehittäminen 17
3.7 T&K:lla tuetaan toiminnan vaikuttavuutta 17

4 OMISTAJAPOLITIIKKA 18

5 TUKITOIMINNOT 19

5.1 Ministeriön viestintä 19
5.2 Tietohallinto 20
5.3 Tutkimusyksikkö 21
5.4 Kansainvälinen yksikkö 21
5.5 Talousyksikkö 22

6 TOIMINNAN TEHOKKUUS JA TUOTOKSET 23

6.1 Toiminnan tehokkuuden kehitys 23
6.2 Tuotokset ja laadunhallinta 24

7 HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN 25

7.1 Henkilöstön määrä ja rakenne 25
7.2 Henkilöstön osaaminen ja kehittyminen 27
7.3 Työhyvinvointi ja työtyytyväisyys 27
7.4 Työajan käyttö ja työvoimakustannukset 28

8 TILINPÄÄTÖSLASKELMIEN ANALYYSI 28

8.1 Rahoitusanalyysi 28
8.2 Tuotto- ja kululaskelman analyysi 33
8.3 Taseen analyysi 34

9 SISÄINEN VALVONTA JA SISÄINEN TARKASTUS 35

9.1 Sisäinen valvonta 35
9.2 Sisäinen tarkastus 35

10 MÄÄRÄAJOIN TEHTÄVIEN KOKONAISARVIOINTIEN TULOKSET 36

10.1 Ratahallintokeskuksen ja Tiehallinnon evaluointi 36
10.2 Hallinnonalan ympäristöohjelman auditointi 37

11 YHTEENVETOTIEDOT VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ 37

12 ALLEKIRJOITUKSET 38

13 LIITTEET 39

1 JOHDON KATSAUS

Hallitusohjelman mukaan liikenne- ja viestintäpolitiikalla parannetaan kansalaisten hyvinvointia sekä elinkeinoelämän ja julkishallinnon tuottavuutta ja kilpailukykyä edistämällä tietotekniikan ja tietoyhteiskunnan palvelujen käyttöä. Tavoitteena on edistää Suomen ja sen eri alueiden kilpailukykyä kehittämällä liikenteen infrastruktuuria ja palveluja. Hallitus sitoutuu hallinnonalan yrityksissä pitkäjänteiseen ja ennustettavaan omistajapolitiikkaan.

Nämä hallitusohjelman tavoitteet ovat painottaneet liikenne- ja viestintäministeriön toimintaa vuonna 2004.

Vuoden 2004 aikana on useissa kohdin edistytty suuresti. Mutta on myös jouduttu kohtaamaan koko maan pysäyttäviä suruviestejä.

Viestinnän ja tietoyhteiskuntapalveluiden markkinat ja toiminta on ollut kasvussa 1990-luvulta lähtien ja toimialan merkitys hyvinvoinnin tuottajana vahvistuu entisestään, vaikkakin toimialan kehitykseen on viime vuosina liittynyt useita epävarmuustekijöitä. Tietoyhteiskuntakehitys heijastuu koko yhteiskuntaan ja luo uusia mahdollisuuksia palvelujen tarjonnalle ja kilpailukyvyn kehittämiselle.

Viestintäyhteyksien kehittämisessä on edetty vuoden aikana vahvasti. Laajakaistayhteyksien saatavuus ja määrä on kasvanut nopeimmin maailmassa. Toiminnan painopiste on ollut toteuttaa laajakaistastrategiaa, jonka tavoitteena on, että nopeat tietoliikenneyhteydet saataisiin kaikkien kansalaisten ulottuville vuoden 2005 loppuun mennessä.

Vuonna 2004 toimialalla toteutettiin liikenne- ja viestintäministeriön johdolla syksyllä 2003 hyväksyttyä kansallista tietoturvastrategiaa, jonka toimenpiteiden yhteensovittamisesta on vastannut tietoturvallisuusasioiden neuvottelukunta. Strategian visiona on rakentaa Suomesta nykyistä tietoturvallisempi yhteiskunta. Strategian toteuttamisella on keskeinen merkitys rakennettaessa luottamusta tietoyhteiskunnan palveluihin.

Digitaalinen televisiotoiminta eteni vahvasti vuonna 2004. Valtioneuvosto teki maaliskuussa 2004 periaatepäätöksen siirtymisestä kokonaan digitaaliseen televisiotoimintaan 31.8.2007. Liikenne- ja viestintäministeriön asettama parlamentaarinen työryhmä, jonka yhtenä tehtävänä oli tehdä ehdotus Yleisradio Oy:n rahoituksen järjestämisestä, jätti mietintönsä lokakuussa ja työryhmän ehdotuksiin liittyvä lainvalmistelutyö aloitettiin vuoden lopulla.

Liikennepolitiikan linjauksia pitkällä aikavälillä tarkastellut ministerityöryhmä jätti esityksensä helmikuussa 2004. Ministerityöryhmä ehdotti, että hallituskauden aikana aloitettaisiin 18 isoa liikenneväylien kehittämishanketta eri puolilla maata. Lisäksi työryhmä ehdotti kahdeksaa ns. teemahanketta perusväylänpidon tarpeisiin. Tähän mennessä tehtyjen päätösten mukaan noin puolet ehdotuksista on toteutumassa. Tämä ei kuitenkaan ole riittävä hallitusohjelman tavoitteiden kannalta.

Tieliikenteen turvallisuus on edelleen suuri huolenaihe. Ennakkotietojen mukaan tieliikenteessä kuoli 370 ja loukkaantui 8 486 ihmistä. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan tieliikenteen onnettomuuksia tulisi vähentää siten, että vuonna 2004 kuolleiden määrän olisi tullut olla alle 330. Liikenneturvallisuus mitattuna liikenteessä kuolleiden määrän kehityksellä

on parantunut vain hitaasti viime vuosien aikana ja on jäämässä jälkeen valtioneuvoston periaatepäätöksen ja hallituksen asettamista tavoitteista.

Konginkankaan vakava onnettomuus osaltaan kiirehti ja vahvisti useita liikenneturvallisuustoimia ja pakotti pohtimaan uusia keinoja. Liikenne- ja viestintäministeriö ja sen hallinnonala on tehnyt ja tulee tekemään parhaansa, jotta valtioneuvoston periaatepäätös ja hallituksen tavoitteet toteutuisivat ja jotta tie- ja liikenneolosuhteet ja hoidon taso tarjoaisivat turvalliset liikkumismahdollisuudet. Tieliikenteen turvallisuutta ei kuitenkaan voida parantaa vain tiestöön panostamalla. Tarvitaan myös muiden hallinnonalojen resursseja kuten liikennevalvontaa, nopeita ja hyviä hätäpalveluja sekä terveydenhuollon palveluja. Vastuu liikenneturvallisuudesta on paljon myös itse tienkäyttäjillä, joilta voidaan odottaa hyvää sääntöjen noudattamista ja yhteispeliä liikenteessä.

Muiden liikennemuotojen kuin tieliikenteen turvallisuustilanne on säilynyt hyvänä. Suomenlahdella alusliikenne ja erityisesti öljykuljetukset ovat kasvaneet viime vuosina nopeasti. Kasvun arvioidaan myös jatkuvan. Suomenlahden meriliikenteen turvallisuuden kannalta erittäin tärkeä Suomen, Venäjän ja Viron yhteinen alusliikenteen ilmoitus- ja seurantajärjestelmä otettiin kokonaisuudessaan käyttöön heinäkuussa 2004.

Julkisen liikenteen tulisi tarjota hyvä vaihtoehto liikkumiselle kaupunkiseuduilla ja kaupunkien välisillä matkoilla sekä turvata maaseudulla liikkumismahdollisuudet myös autottomille. Julkisen liikenteen ostoilla edesautetaan näiden tavoitteiden toteuttamista. Vuonna 2004 junaliikenteessä pystyttiin vielä tavoite turvaamaan. Sen sijaan linja-autoliikenteen runkoliikenteen ostoja oli karsittava resurssien puutteen vuoksi.

Päätökset ilmaliikenteen ja rautatieliikenteen turvallisuus- ja muita viranomaistehtäviä hoitavien uusien virastojen perustamisesta valmisteltiin vuoden 2004 aikana.

Hallitusohjelman tavoitteiden toteuttaminen on erittäin haasteellista resurssien ollessa varsin tiukat. Ministeriö on kiinnittänyt erityistä huomiota tuottavuuden pitkäjänteiseen parantamiseen. Liikenne- ja viestintäyhteydet ovat myös eri toimialojen tuottavan toiminnan perusedellytyksiä. Lisäksi tietoyhteiskuntakehitys luo aivan uusia mahdollisuuksia. Tuottavuuden ja tehokkuuden parantaminen on edelleen ministeriön toiminnassa keskeisellä sijalla. Ministeriö laati muiden ministeriöiden tapaan tuottavuusohjelman, jossa esitetty toimia sekä oman toiminnan että koko toimialan tuottavuuden parantamiseksi on jo aloitettu.

Kansainvälisen yhteistyön tavoitteena on varmistaa, että globalisaation tarjoamat mahdollisuudet ovat kansalaisten ja elinkeinoelämän käytettävissä ja että Suomen edut turvataan liikenteessä ja viestinnässä. Tätä kautta voidaan luoda hyvinvointia ja parantaa Suomen kansainvälistä kilpailukykyä. Liikenne- ja viestintäministeriö osallistuu aktiivisesti hallinnonalansa kansainvälisiin prosesseihin yhtenä EU:n jäsenvaltioista. EU:n valmisteluun vaikuttaminen on tästä syystä keskeistä myös globaaleissa ja alueellisissa kysymyksissä. Liikenne- ja viestintäalan toimintaympäristön keskeisimmät haasteet ovat vuonna 2004 olleet globalisaatio, EU:n laajentuminen ja Venäjä.

Toimintakertomuksessa on raportoitu ministeriön toiminnasta viestintä- ja liikennetoimialoille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Ministeriön toiminnan tavoitteet on osastoittain ja yksiköittäin johdettu näistä tavoitteista. Ministeriön tukitoimintojen tulee tukea ydintoimintoja ja ne tulee priorisoida strategisten prosessien tarpeiden mukaisesti.

2 VIESTINTÄPOLITIIKKA

2.1 Viestintäpalvelut ovat yleisesti saatavilla, hinnaltaan kohtuullisia ja niitä tarjotaan tehokkaasti toimivilla viestintämarkkinoilla

Hallitus on asettanut tavoitteekseen, että kohtuuhintaiset, alueellisesti kattavat nopeat tietoliikenneyhteydet ovat kaikkien kansalaisten saatavilla vuoden 2005 loppuun mennessä. Laajakaistapalveluiden saatavuutta on kertomusvuoden aikana edistetty tammikuussa 2004 tehdyllä valtioneuvoston periaatepäätöksellä. Strategia sisälsi 50-kohtaisen toimenpideohjelman, joiden toimeenpanoa koordinoi liikenne- ja viestintäministeriön laajakaistatyöryhmä. Alueiden kehittämiseksi maakuntien liitot ovat laatineet omat laajakaistastrategiansa. Vuoden 2004 loppuun mennessä kotitalouksien laajakaistapalveluiden saatavuus oli 18 kuukaudessa parantunut 75 prosentista 94 prosenttiin. Kasvu oli Euroopan komission mukaan nopeinta maailmassa. Samalla Suomi on noussut tavoitteen mukaisesti eturivin maaksi. EU-maiden joukossa Suomi nousi sijalta kuusi sijalle neljä. Kaikki edellä olevat maat ovat alueeltaan ja väestöolosuhteiltaan laajakaistatarjonnan kannalta oleellisesti Suomea edullisemmassa asemassa. Niissä on mm. lähes täydellinen kaapelitelevisioverkon peitto, kun se Suomessa kattaa vain noin puolet kotitalouksista.

Valtioneuvoston laajakaistastrategian keskeinen tavoite on, että Suomessa vuoden 2005 loppuun mennessä on miljoona laajakaistaliittymää. Tämä tavoite edistyi vuoden 2004 aikana hyvin. Vuoden lopussa laajakaistaliittymiä oli Viestintäviraston tietojen mukaan jo lähes 800 000. Asetettu miljoonan liittymän tavoite tullaan mitä ilmeisemmin saavuttamaan jo hyvissä ajoin ennen vuoden 2005 loppua.

Viestintämarkkinoiden ohjauksessa lainsäädäntö ja toimilupapolitiikka ovat keskeisimmässä roolissa. Tavoitteena on turvata yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset ja palveluiden korkea laatu. Tämä tavoite toteutui vuonna 2004 ennakoidusti. Toimilupapolitiikassa ei tehty olennaisia linjaratkaisuja, mutta kertomusvuonna käynnistettiin radiotoiminnan toimilupajärjestelmän kehittämiseen tähtäävät toimenpiteet. Lainsäädäntömuutoksilla on lisätty kilpailua, millä on ollut hintatasoa alentava vaikutus. Jo vuonna 2003 heinäkuussa voimaan tullut viestintämarkkinalakiuudistuksen toinen vaihe sisälsi mm. oikeuden säilyttää matkapuhelinnumero operaattoria vaihdettaessa. Tämä lisäsi selvästi kilpailua ja sen myötä matkaviestintä palveluiden hinnat laskivat voimakkaasti, eräiden palveluiden osalta jopa kolmannekselle vuoden 2004 aikana. OECD:n tilastojen mukaan Suomen hintataso oli elokuussa 2004 käyttömäärä ja ostovoima huomioiden jäsenmaiden toiseksi tai kolmanneksi edullisin. Lisäksi viime vuoden lopulle ajoittui monen matkapuhelinoperaattorin merkittävä hinnanalennus, joten Suomen tilanne ei tässä suhteessa ole ainakaan huonontunut. Kiinteän verkon telepalveluissa Suomen hintataso on ostovoima huomioiden ollut hieman OECD-maiden keskiarvon alapuolella, mutta ei kuitenkaan kuuden edullisemman maan joukossa. Myös hintataso on kertomusvuoden aikana hieman noussut, mutta hintatason nousu on kuitenkin hidastunut edellisistä vuosista.

Kilpailua kiinteän verkon palveluissa lisättiin keväällä 2004 annetulla viestintämarkkinalain muutosesityksellä, joka hyväksyttiin tammikuussa 2005, mikä alentanee hintoja lankapuhelimesta matkapuhelimeen soitettaessa. Samassa lakimuutoksessa annettiin Viestintävirastolle mahdollisuus asettaa enimmäishinnat eräiden laajakaistan tarjonnassa tarvittavien elementtien vuokrahintoihin, mikä lisäsi kilpailua laajakaistaliittymien tarjonnassa. Samalla näiden palve-

luiden hinnat laskivat viime vuoden aikana voimakkaasti, keskimäärin lähes puoleen vuoden alun tasosta.

Vuonna 2004 tavoitteena oli arvioida Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävä ja mahdollisesti määritellä se uudestaan sekä varmistaa muun televisio- ja radiotoiminnan toimintaedellytykset. Tavoite saavutettiin ennakoitua paremmin. Parlamentaarisen työryhmän joulukuussa 2003 valmistuneen väliraportin pohjalta valtioneuvosto teki maaliskuussa 2004 periaatepäätöksen siirtymisestä kokonaan digitaaliseen televisiotoimintaan 31.8.2007. Periaatepäätös sisälsi analogisten lähetysten lopettamisen toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet, jotka toteutettiin hallinnonalalla vuoden 2004 aikana. Digitaalisten televisiolähetysten seuraamiseen tarkoitetut vastaanottimet (digisovittimet) yleistyivät vuoden aikana nopeasti. Vuoden alussa 11 prosentilla kotitalouksista oli digitaalinen vastaanotin vastaavan luvun ollessa vuoden lopussa 28 prosenttia.

Parlamentaarinen työryhmä jätti loppuraporttinsa lokakuussa 2004. Työryhmä ehdotti televisiomaksun säilyttämistä Yleisradio Oy:n rahoituksen perustana ja maksun korottamista myös analogisten lähetysten lopettamisen jälkeen vuoteen 2010 asti vuosittain kustannustasoa vastaavasti lisättynä yhdellä prosenttiyksiköllä. Työryhmä ehdotti myös, että toimilupamaksusta luovuttaisiin kokonaan digitaalisen lähetystoiminnan osalta. Lisäksi työryhmä ehdotti julkisen palvelun määrittelyn ja kaapelilähetystoimintaan liittyvän ns. jakeluvelvoitteeseen (must carry) liittyvien säädösten tarkistamista. Tarvittavien lainsäädäntömuutosten valmistelu päätettiin aloittaa.

Postitoiminnassa tavoitteena oli postin yleispalvelun tason säilyttäminen, joka toteutui ennakoidusti. Postin toimipaikkaverkko pysyi lähes ennallaan, eikä merkittäviä puutteita postipalvelun laadussa todettu. Ensimmäisen luokan kirjelähetyksille asetettu laatustandardi toteutui. Vuonna 2004 toteutetun postipalvelututkimuksen mukaan käyttäjien tyytyväisyys postitoimintaan oli ennallaan, joiltakin osin tyytyväisyys oli jopa parantunut vuoteen 2002 verrattuna.

2.2 Kansalaiset ja yritykset luottavat tietoyhteiskunnan palveluihin

Vuoden 2004 tavoitteina olivat tietoturvan ja yksityisyyden suojan parantaminen. Näiden tavoitteiden saavuttamisessa onnistuttiin ennakoitua paremmin.

Uusi sähköisen viestinnän tietosuojalaki tuli voimaan syyskuun alussa 2004. Lailla varmistetaan sähköisen viestinnän luottamuksellisuus ja yksityisyyden suoja sähköisiä viestintäverkkoja käytettäessä sekä asetetaan yleiset normit tietoturvallisuudesta huolehtimiseksi niin teleyrityksille kuin yhteisötilaajillekin. Lain tultua voimaan sille on asetettu seurantaryhmä, joka seuraa lain vaikutuksia sekä arvioida muutostarpeita. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö on koonnut sähköisen viestinnän tunnistamistietojen tallentamistarvetta arvioivan työryhmän.

Kansallinen tietoturvastrategia hyväksyttiin vuonna 2003. Strategia on maailman ensimmäisiä hallituksen tietoturvapoliittisia linjauksia, joiden painopiste ei ole julkisen hallinnon toiminnan tai kansallisen turvallisuuden varmistaminen. Strategian ydinajatus on rakentaa yritysten ja kansalaisten luottamusta tietoyhteiskunnan palveluiden käyttöön. Strategiaa on toteutettu liikenne- ja viestintäministeriön johdolla 22 hankkeen muodossa. Hankkeisiin on osallistunut laaja joukko hallinnon, elinkeinoelämän ja kansalaisyhteiskunnan edustajia. Strategian toimenpiteiden yhteensovittamisesta on vastannut tietoturvallisuusasioiden neuvottelukunta. Strategialla ja sen erillisillä hankkeilla on edistetty kansallista ja kansainvälistä tietoturvalli-

suusyhteistyötä sekä parannettu tietoturvallisuusriskien hallintaa. Strategia on lisännyt tietämystä perusoikeuksien toteutuminen edellytyksistä ja kansallisen tietopääoman suojaamiseen liittyvistä kysymyksistä. Strategia on lisännyt aktiivisesti kansalaisten ja yritysten tietoturvallisuustietoisuutta ja -osaamista. Neuvottelukunta antoi joulukuussa 2004 kertomuksena tavoitteiden toteutumisesta ja uusista ehdotuksista valtioneuvostolle. Osana tietoturvastrategiaa kehitetään myös tietoturvan tasoa ja tavoitteiden saavuttamista mittaavia ja kuvaavia indikaattoreita.

Tietoturvallisuusalan merkitystä on korostettu myös kansainvälisessä yhteistyössä. Suomi toimii Euroopan unionin tietoturvaviraston ENISAN hallituksen puheenjohtajana. Myös roskapostin vastaiseen toimintaa on osallistuttu aktiivisesti Euroopan unionin ja OECD:n piirissä.

2.3 Uusia innovatiivisia viestintäpalveluita ja –verkkoja syntyy ja niitä hyödynnetään

Vuoden 2004 tavoitteena oli luoda edellytyksiä innovatiivisten viestintäpalveluiden ja –verkkojen syntymiselle ja toiminnalle. Tämä tavoite saavutettiin ennakoitua paremmin. Toimijoiden aktiivisuus ja yhteistyö on lisääntynyt sekä synnyttänyt kehittämisideoita.

Vuoden 2004 aikana toteutettiin toimenpiteitä, jotka loivat edellytyksiä innovaatioille. Innovaatioiden edistäminen huomioitiin kattavasti lainsäädännön kehittämisessä, toimilupapolitiikassa, tutkimus- ja kehittämistoiminnassa sekä muussa strategisessa vaikuttamisessa. Innovaatioita tukevia toimia sisältyy myös kansalliseen laajakaistastrategiaan sekä tietoturvastrategiaan.

Digitaalisen television kehittämisohjelma ArviD käynnistyi vuoden 2003 lopulla ja pääsi täyteen käyntiin vuoden 2004 aikana. Ohjelman tavoitteena on edistää digitaalisen television sisältöjen kehittymistä tukemalla helppokäyttöisten ja innovatiivisten sisältöjen luomista ja käynnistämällä palvelutuotannon perusedellytyksiä ja alan yhteistyötä parantavia toimia. Ohjelmassa on mm. tehty digitaalisen television palveluntekijän opas, selvitetty palvelujen kustannuksia ja ansaintamalleja sekä toteutettu esiselvitykset verkko-opetuksesta ja erityisryhmien tarpeista. Loppuvuodesta 2004 toteutettiin avoin haku, jonka pohjalta käynnissä on 14 yritys- tai julkishallinnon palveluhanketta. Ohjelma jatkuu vuoden 2005 loppuun saakka.

Kansallisen tietoturvastrategian puitteissa on valmisteltu luottamusta ja tietoturvaa sähköisissä palveluissa edistävää (LUOTI) tietoturvaohjelmaa. Ohjelman tarkoituksena on edistää kansallista kilpailukykyä ja suomalaisten tieto- ja viestintäalan yritysten toimintamahdollisuuksia. Ohjelman tavoitteena on uusien monikanavaisten sähköisten palveluiden tietoturvan kehittäminen.

Innovaatioita tukevia toimia sisältyy myös taajuuspolitiikkaan. Analogisen NMT-matkapuhelinverkon palvelut loppuivat vuoden 2002 lopussa. Tekniikan kehittymisen myötä liikenne- ja viestintäministeriö aloitti vuoden 2004 aikana selvitykset, miten vapautuneita taajuuksia voitaisiin hyödyntää esim. edistettäessä laajakaistayhteyksien tarjontaa harvaan asutuilla alueilla. Kaavailuissa on tullut esille myöntää digitaaliseen radiotekniikkaan perustuva toimilupa teleyritykselle, joka rakentaisi nopeasti mahdollisimman laajalla alueella toimivaa laajakaistaa, jolla edistettäisiin laajakaistan liikkuvuutta ja tarjontaa alueilla, joihin kiinteän verkon laajakaistapalvelut eivät ulotu. Digitaaliseen televisiotoimintaan puolestaan on tällä

hetkellä rakennettu kolme kanavanippua ja neljännen kanavanipun suunnittelu on käynnissä. Alustavien suunnitelmien mukaan verkko olisi käytettävissä datacasting-toimintaan, mikä mahdollistaisi uudentyyppisten palveluiden tarjoamisen (esimerkiksi televisiopalveluiden vastaanottaminen matkapuhelimeen). Pienimuotoinen kokeilutoiminta verkossa käynnistyi keväällä 2005.

Viestintämarkkinaosaston määrärahojen käyttö 2004

	Toimintamääräraha	Tutkimusmääräraha	Valtion televisio- ja radiorahasto	Yhteensä
Asiantuntijapalvelut	35 878	1 540 711	88 552	1 665 141
Palkat	1 624 621			1 624 621
Matkustusmenot	153 082	35 436		188 518
Vuokrat	169 326			169 326
Painatus- ja monistusmenot	14 872	40 847		55 718
Ravitsemuspalvelut	15 949	18 871		34 820
Puhelin ja teleliikennemenot	21 589	121		21 710
Muut menolajit yht.	52 663	17 692		70 355
Yhteensä	**2 087 980**	**1 653 678**	**88 552**	**3 830 210**
Vuosi 2003	**2 019 062**	**1 129 570**	**80 821**	**3 229 453**

3 LIIKENNEPOLITIIKKA

Toimialalle asetetuista tavoitteista johdetut tavoitteet vuodelle 2004 ovat:
- liikenneyhteyksiä ja logistista tehokkuutta parannetaan
- julkisen liikenteen peruspalvelutaso turvataan
- liikenneturvallisuutta parannetaan
- liikenteen ympäristöhaittoja minimoidaan
- lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset vaikuttavat pidemmällä aikavälillä
- hallinnonalan toiminnan ohjauksen ja organisoinnin kehittäminen
- t&k –toiminta tukee vaikuttavuutta

Keskeiset asiat:

- liikenneverkon päivittäinen liikennöitävyys
- ministerityöryhmän työ ja sen ehdotusten edistyminen
- korkean tason työryhmä Suomen logistisen aseman vahvistamiseksi EU:n ja Venäjän välillä
- julkisen liikenteen palvelujen turvaaminen
- tieliikenteen turvallisuuden parantaminen, Konginkangas
- kuljetuselinkeinon toimintaedellytysten turvaaminen, kauppalaivasto

3.1 Liikenneyhteyksiä ja logistista tehokkuutta parannetaan

Tavoitteen saavuttamista on edistetty. Tärkeimmillä pääväylillä matka- ja kuljetusajat ovat säilyneet ennallaan tai jopa lyhentyneet joillakin osuuksilla erityisesti rautatieliikenteessä.

Liikenteen toimivuus ovat säilyneet kaupunkiseuduilla ennallaan paitsi pääkaupunkiseudulla, jossa toimivuus on hieman heikentynyt. Päivittäinen liikennöitävyys koko liikenneverkolla on säilynyt ennallaan.

Suomalaisen kuljetuselinkeinon toimintaedellytysten turvaamistavoite on toteutunut.

Liikenneväyläpolitiikan linjauksia pohtinut ministerityöryhmä sai työnsä valmiiksi helmikuussa 2004. Toteutettaviksi ehdotetuista hankkeista Raahen meriväylä, Ilmalan ratapiha, Rataosan Seinäjoki-Oulu, I osa, valtatie 6 Lappeenranta-Imatra ja rataosa Lahti-Luumäki päätettiin käynnistää hallituskaudella. Lisäksi on päätetty vuoden 2005 talousarviossa toteuttaa Tornion meriväylä sekä Hakamäentien parantaminen. Teemahankkeista hallituskaudella on päätetty käynnistää yli-ikäisen päällysrakenteen uusiminen rataverkolla, satamien ja terminaalien tieyhteyksien kehittäminen ja pääteiden turvallisuuden parantaminen.

Valtakunnallisesti merkittävien liikenneverkkojen tärkeimmästä osasta on valmisteltu päätös. Itämeren moottoritien konkretisointi Suomen osalta etenee.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti viime toukokuussa ministerin johdolla toimivan korkean tason ohjausryhmän, jonka tehtävänä on laatia kehitysohjelma Suomen logistisen aseman vahvistamiseksi EU:n ja Venäjän välillä. Toimenpideohjelman tavoitteena on kehittää liikenteen toimintaympäristöä siten, että yritysten logistiikka voisi toimia mahdollisimman tehokkaasti omia tarpeitamme varten. Konkreettiset toimenpide-ehdotukset ovat valmiina toukokuussa 2005.

Pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmätyöhön on osallistuttu aktiivisesti. Hakamäentien rakentamisen käynnistämisestä tehtiin päätös. Aiesopimuksessa mainittujen hankkeiden kuten Marja -radan ja Ruoholahti-Matinkylä -raideliikenneyhteyden toteuttamisvalmiutta on parannettu. Myös Tampereen seudullisessa liikennejärjestelmätyössä ja pikaraitioselvityksessä on oltu mukana.

Liikennejärjestelmän palveluiden laatua ja palvelukykyä on kehitetty yhteistyössä väylälaitosten kanssa. Keväällä valmistui hallinnonalan liikenteen telematiikan strategiset linjaukset, joissa määritellään palvelujen kehittämisen periaatteet, toimenpiteet ja rahoitus kaikille liikennemuodoille vuosina 2004-2007. Suomi on osallistunut EU:n Galileo-satelliittijärjestelmän kehittämiseen ja hallinnointiin.

Yksityisteiden kunnossapitoon ja parantamiseen tarkoitettua valtionapua on edelleen osoitettu. Yksityisteiden tienpitomalleja on kehitetty. Tieisännöitsijäkoulutus on käynnissä ja jatkuu edelleen.

Valmisteltiin jäänmurtokapasiteetin uudistamista yhdessä ympäristöhallinnon kanssa. Eduskunta hyväksyi valtuuden syksyn 2004 lisäbudjetissa.

On otettu käyttöön EU:n hyväksymät meriliikenteen valtiontuen enimmäistoimenpiteet Suomen kauppalaivaston kilpailukyvyn turvaamiseksi. Tukitoimenpiteiden avulla on pystytty estämään vireillä olleet laajamittaiset tonniston ulosliputussuunnitelmat. Ulkomaanliikenteessä toimivien kauppalaivojen lukumäärä samoin kuin alan työpaikat ovat kuitenkin hienokseltaan laskeneet.

Kansallinen sähköinen tie- ja katuverkon tietojärjestelmä, DIGIROAD, otettiin käyttöön joulukuussa 2004. DIGIROAD -järjestelmään on koottu koko Suomen tie- ja katuverkon tarkat sijainnit sekä tärkeimmät ominaisuustiedot (yhteensä noin 430 000 km) ja se luo edellytyksiä liikenteen sähköisten palvelujen kehittämiselle.

3.2 Julkisen liikenteen peruspalvelutaso turvataan

Palvelujen turvaamistavoite saavutettiin junaliikenteessä. Sen sijaan linja-autoliikenteen runkoliikenteen ostoja on karsittu eikä tavoitetta tältä osin saavutettu.

Junien kaukoliikenteessä matkustajamäärät ovat kasvaneet. Vuosina 2001-2003 linja-autoissa kaukoliikenteen matkustajamäärät ovat pysyneet ennallaan ja kaupunkiseduilla joukkoliikenteen matkustajamäärä on vähentynyt.

Palvelutasoa on turvattu ostamalla asiakastuloperusteista liikennettä täydentäviä joukkoliikennepalveluja. Kehystasoon sopeutuminen on edellyttänyt kuitenkin alueellisten runkoliikennepalvelujen karsintaa. Karsinnat on pyritty tekemään siten, että vaikutukset palvelutasoon ovat mahdollisimman vähäiset. Lentoliikennettä ostettiin marras-joulukuussa Savonlinnaan ja Mikkeliin.

Yhteiskunnan korvaamien matkojen järjestämisen hallinnointia ja rahoitusta selvittänyt työryhmä on suunnitellut matkojenyhdistelyn toteuttamista varten uuden organisointi- ja rahoitusmallin. Tarkoituksena on perustaa useita matkojenyhdistelykeskuksia ja siten vakinaistaa ja laajentaa toiminta koko maahan. Toteuttaminen alkaa vuonna 2005.

Matkojenyhdistelykeskuskokeilut sekä palveluliikenteen merkityksen (ovelta ovelle –palvelut) ja tämän kutsuohjauselementin sisältävän liikennemuodon selvä lisääntyminen osoittavat, että kuljetusten yhdistelyllä ja uusien liikenteen hoitotapojen kehittämisellä on pystytty säilyttämään ja joissakin tapauksissa jopa parantamaan maaseutualueilla joukkoliikennepalveluja.

Kaupunkiseutujen joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden nostamista selvitti LVM:n asettama työryhmä. Työryhmä ehdotti 15 joukkoliikenteeseen vaikuttavaa toimenpidettä. Työsuhdelipusta on tehty esitys, joka on VM:n käsittelyssä. Näiden ehdotusten toteuttamista on valmisteltu LVM:ssä sekä pääkaupunkiseudun kunnissa. LVM on lähettänyt työsuhdematkalippuehdotusta koskevan tuloverolainsäädännön muutosesityksen valtiovarainministeriöön.

Markkinaosuuden kasvattamiseen liittyvät keinot liittyvät erityisesti joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä edistävien infrastruktuurihankkeiden rahoittamiseen ja toteuttamiseen. Joukkoliikenteen määrärahalla kaukoliikenteen toimintaedellytyksiä, kilpailukykyä ja houkuttelevuutta on parannettu erilaisilla kehittämishankkeilla. Tästä esimerkkeinä ovat liikenneinformaation, matkakeskusten ja joukkoliikenteen laatukäytävien kehittäminen.

Pitkämatkaisen joukkoliikennematkustuksen houkuttelevuuden ja sujuvuuden parantamiseksi on edesautettu matkakeskusten toteuttamista ja suunnittelua eri paikkakunnilla. Joukkoliikenteen palveluportaali (www.matka.fi) saatiin koekäyttöasteelle.

Joukkoliikenteen esteettömyyttä on edistetty ministeriön vuonna 2003 julkaiseman Esteettömyysstrategian mukaisesti. Vuonna 2004 käynnistettiin Esteettömän liikkumisen kolmevuotinen tutkimus- ja kehittämisohjelma Elsa (www.elsa.fi).

3.3 Liikenneturvallisuutta parannetaan

Tieliikenteen turvallisuus

Tieliikenneturvallisuus on hieman parantunut, joskaan ei valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti. Turvallisuuskehitys on ollut myönteisintä jalankulkijoiden ja polkupyöräilijöiden liikennekuolemilla mitattuna. Näissä tienkäyttäjäryhmissä ollaan tällä hetkellä tavoitteenmukaisella tasolla.

Liikenneturvallisuustavoitteet ja toimenpiteet on kirjattu valtioneuvoston periaatepäätökseen 18.1.2001. Tavoitteena on vähentää jatkuvasti liikenteessä kuolleiden ja vakavasti loukkaantuneiden määriä. Numeerinen tavoite vuodelle 2010 on enintään 250 kuollutta.

Tieliikenteessä kuoli 415 ihmistä ja loukkaantui 8156 vuonna 2002. Vuonna 2003 onnettomuuksissa kuolleiden määrä oli 379 ja loukkaantuneiden määrä 9 088. Vuoden 2004 ennakkotietojen mukaan tieliikenneonnettomuuksissa kuoli 370 ja loukkaantui 8 486 ihmistä. Viime vuoden määrät tulevat vähän nousemaan tietojen tarkistuksessa.

Yleisesti arvioiden tieliikenteen turvallisuus on parantunut hitaasti 1990-luvun loppupuolesta lähtein eikä henkilöautossa kuolleiden määrä ei ole vähentynyt odotetulla tavalla. Myöskään nuorten riskiä kuolla liikenteessä ei ole pystytty alentamaan. Lisäksi vuonna 2004 tapahtui Konginkankaalla tuhoisa kuorma-auton ja linja-auton kohtaamisonnettomuus, jossa kuoli 23 ihmistä.

Lainsäädäntömuutosten vaikutukset näkyvät viiveellä. Eräänä esteenä myönteiselle kehitykselle on ollut se, ettei esitettyjä lisäresursseja ole saatu avainalueille, kuten liikenneympäristön ja liikennevalvonnan kehittämiseen. Myös joukkoliikenteen toimintaedellytysten ja resurssien takaaminen on osoittautunut puutteelliseksi, mikä sekin hidastaa turvallisuuden paranemista..

Ministeriössä liikenneturvallisuustyön painopisteet ovat tieliikennelainsäädännön kehittämisessä ja alan tutkimustoiminnan koordinoinnissa. Liikenteen ohjausta kehitetään jatkuvasti yhdessä Tiehallinnon ja Kuntaliiton kanssa. Koska tieliikenne koskettaa vahvasti koko kansaa, ministeriö on vilkkaassa vuorovaikutuksessa paitsi hallinnonalan muihin toimijoihin myös suoraan kansalaisiin.

LINTU-tutkimusohjelmassa valmistui 7 tutkimusta, käynnistyi 4 uutta tutkimusta ja järjestettiin seminaari.

Keskeisimmät lainsäädäntöhankkeet vuonna 2004 olivat seuraavat:

Tiedonkulkua ajoterveysasioissa parannettiin. Lääkäreillä on velvollisuus ilmoittaa ajokorttiviranomaiselle, jos kuljettajan terveys ei enää muusta kuin tilapäisestä syystä täytä ajooikeuden saamisen edellytyksiä. Laki on tullut voimaan 1.9.2004.

Ajokieltoja tehostettiin. Tieliikennelakia muutettiin niin, että ajokielloille määrätään laissa vähimmäispituudet. Lisäksi ajokiellon täytäntöönpanoa nopeutettiin ja varoituksen käyttömahdollisuutta tiukennettiin. Muutokset valmisteltiin, hyväksyttiin ja vahvistettiin vuonna 2004, voimaantulo 1.3.2005.

Alkolukkokokeilua valmisteltiin. Kokeilu edellyttää määräaikaista lainsäädäntöä. Rattijuopumukseen syyllistynyt kuljettaja voidaan määrätä ehdolliseen ajokieltoon, jos hän asennuttaa autoonsa alkolukon ja osallistuu päihderiippuvuusohjelmaan. Hallituksen esitys on eduskunnan käsiteltävänä.

Turvavyödirektiivi sekä kuljettajan ammattipätevyyttä ja jatkokoulutusta koskeva direktiivi on pantava täytäntöön. Valmistelutyöt ovat olleet käynnissä koko 2004 vuoden ajan. Ajokorttidirektiivin käsittelyyn on osallistuttu EU:ssa.

Välittömästi Konginkankaan onnettomuuden jälkeen liikenne- ja viestintäministeriö listasi aihealueet, joiden osalta piti käynnistää toimenpiteitä ja selvityksiä raskaan liikenteen turvallisuuden parantamiseksi. Poimintoja toimenpiteistä:

- Säädösmuutoksilla tarkistettiin eräitä ajoneuvoyhdistelmän kuormaussäännöksiä ja perävaunun kytkentäsäännöksiä.
- Talvi- ja pimeän ajan nopeusrajoituksia laajennettiin kahdeksi seuraavaksi talvikaudeksi ministeriön antamien uusien ohjeiden mukaan.
- Talvihoidon tasovaatimuksia on kiristettiin.
- Keli- ja säätiedotusta kehitetään.
- Tavarankuljetusketjun vastuuta selvittämään asetettiin työryhmä. Määräaika 31.3.2005.
- Liikennevalvonnan tehostamiseksi valmisteltiin yhteistyössä SM:n kanssa valvontaohjelma. Luonnos valmistui 2004 lopussa.
- Raskaan liikenteen turvallisuuden tutkimustarpeiden selvittämiseksi on työskennellyt työryhmä. Määräaika 31.3.2005.
- Uuden liikenneturvallisuussuunnitelman valmistelu käynnistyi loppuvuodesta 2004. Suunnitelma valmistuu syksyllä 2005 koskien viittä seuraavaa vuotta. Liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunnassa on koordinoitu valtioneuvoston periaatepäätöksen toteuttamista koko valtioneuvostossa sekä uuden suunnitelman laatimista.

Liikenne- ja viestintäministeriö on 22.9.2004 allekirjoittanut aiesopimuksen Euroopan laajuisen automaattisen, liikenneonnettomuustapauksissa toimivan, hätäsoittojärjestelmän toteuttamisesta. Järjestelmä on yhteistyössä sisäasiainministeriön kanssa tarkoitus saattaa toimintaan valtakunnallisesti vuoden 2006 alussa.

Rautatieliikenne

Turvallisuustavoitteen mukaisesti junaliikenteessä ei kuollut matkustajia. Tasoristeysonnettomuuksien vähentämistavoitetta ei saavutettu.
Vuonna 2004 tapahtui 52 vahinkoa tasoristeyksissä. Ministeriön asettaman tulostavoitteen mukaan vahinkoja olisi saanut tapahtua korkeintaan 40. Tasoristeyksien poisto- ja turvaamistyötä jatkettiin edelleen Ratahallintokeskuksessa. Tasoristeysten kokonaismäärä on kuitenkin niin suuri, ettei eri tahojen nykytasoinen panostus riitä merkittävään tasoristeysten turvallisuuden parantamiseen.

Merenkulku

Merenkulun turvallisuustavoite on saavutettu.

MEPC on hyväksynyt keväällä 2004 periaatteessa lähes koko Itämeren alueelle PSSA-statuksen ao. maiden hakemuksen mukaisesti. Ns. lisäturvatoimia koskeva hakemus tulee tehdä keväällä 2005. Hakijamaiden yhteisyö jatkuu tältä osin tiiviinä.

Suomenlahden meriliikenteen onnettomuusriskejä vähentämään pyrkivä Suomen, Viron ja Venäjän yhteinen alusliikenteen ilmoitus- ja seurantajärjestelmä (GOFREP) tuli kokonaisuudessaan käyttöön 1.7.2004.

Lentoliikenne

Lentoliikenteen turvallisuustavoite on saavutettu. Lentoliikenteessä tavoitteena on, ettei ammattimaisessa liikenteessä tapahdu lainkaan onnettomuuksia. Positiivista tulosta täydensi se, ettei Suomen alueella tapahtunut lento-onnettomuuksia myöskään ulkomaalaisille ammattimaisen liikenteen ilma-aluksille.

Vaarallisten aineiden kuljetukset

Vaarallisten aineiden tie- ja rautatiekuljetussäännösten uusimista vastaamaan vuoden 2005 kansainvälisiä ADR- ja RID-määräyksiä sekä vastaavia EU-direktiivejä valmisteltiin. Vastaavasti ilmakuljetusmääräykset ja kappaletavaraa koskevat merikuljetusmääräyksiä valmisteltiin vastaamaan vuoden 2005 kansainvälisiä ICAO-TI- ja IMDG-Code määräyksiä.

Neuvoteltiin Venäjän kanssa maidemme välisen vaarallisten aineiden rautatiekuljetussopimuksen muuttamisesta vastaamaan eurooppalaisia RID-määräyksiä. Työ jatkuu seuraavalla toimintakaudella.

Osallistuttiin alan kansainvälisten järjestöjen ja EU:n vaarallisten aineiden kuljetuskomitean ja komission eri työryhmien työhön kehittäen edelleen vaarallisten aineiden kuljetusturvallisuutta eri kuljetusmuodoissa.

3.4 Liikenteen ympäristöhaittoja minimoidaan

Meluntorjunnan, vesien pilaantumisen ehkäisyn ja pilaantuneiden maiden käsittelyn osalta tavoiteltua vaikuttavuutta ei voida saavuttaa nykyresursseilla. Tällä hetkellä melualueilla asuu noin miljoona ihmistä. Liikenteen kasvaessa melutilanne heikentyy. *Lentomelusta kärsivien määrä ei ole lisääntynyt.*

Ilmanlaatua on viime vuosina eniten huonontaneet hiukkaspäästöt. Hiukkaspäästöjen, joista merkittävä osa tulee tieliikenteestä, on arvioitu aiheuttavan 400 ennenaikaista kuolemaan vuosittain. Uusimpien tutkimusten mukaan luku voi olla jopa 1000. Tilanne korjaantuu hyvin hitaasti autokannan uudistumisen myötä

Kasvihuonekaasupäästöjen osalta huolestuttavaa on erityisesti henkilöautoliikenteen kasvu kaupunkiseuduilla, joukkoliikenteen kilpailukyvyn heikkous sekä yksilöiden elämäntapojen

kehitys liikennettä lisäävään suuntaan. Kuluttajien uusien autojen osto on kohdistunut aiempaa suurempiin ja tehokkaampiin autoihin. Näin ajoneuvoteknologian kehitys ei ole vaikuttanut Suomessa odotetussa määrin ominaiskulutukseen. Jos ominaispäästöissä ei tapahdu jatkossakaan laskua ja liikenteen kasvu jatkuu oletusten mukaan, ovat tieliikenteen hiilidioksidipäästöt vuosina 2008-2012 keskimäärin 11,5 Mt/a eli 0,7 Mt/a enemmän kuin vuonna 1990.

Vuonna 2004 aloitettiin ministeriön 3. ympäristöohjelman valmistelu. Valmistelu perustui asiantuntija-arvioon niistä toiminnankohteista, joissa olisi edettävä, jotta kansallisen tason ympäristöohjelmissa asetetut ympäristötavoitteet voitaisiin saavuttaa. Hankesuunnittelussa ympäristö- ja terveysvaikutukset ovat jo melko hyvin huomioon otettu.

LVM on solminut muiden ministeriöiden sekä kuorma-, paketti- ja linja-autoalan kanssa energiansäästösopimukset, joiden avulla edistetään alan energiatehokkuutta ja ympäristöjärjestelmien kehittämistä. Useiden toimijatahojen yhteistyönä käynnistettiin Kestävän kehityksen toimikunnan työhön liittyvä kolmivuotinen ohjelma. Liikkuva Suomi, jolla pyritään kestävien liikkumisvalintojen ja liikkumisen ohjauksen edistämiseen.

LVM on osallistunut vuonna 2005 alkavan EU:n päästökaupan kansallisen jakosuunnitelman valmisteluun sekä energiaverotusta päästökaupan olosuhteissa pohtineen työryhmän työhön. LVM on VM:n kanssa yhteistyössä teettänyt veromalleihin kohdistuvia selvityksiä. Syksyn 2004 aikana on osallistuttu uuden kansallisen ilmastostrategian laatimiseen.

3.5 Lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset vaikuttavat pidemmällä aikavälillä

Lainsäädännön valmistelussa vuosi 2004 oli tavanomainen. Seuraavassa on esitetty keskeisimmät tulokset:

- Hallituksen esitys maantielaiksi
- Hallituksen esitys rautatiejärjestelmän turvallisuustehtävistä
- Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen laiksi ajopiirturikorttien myöntämisen järjestämisestä. Hallituksen esitys lakimuutoksiksi digitaalisen ajopiirturin käyttövelvollisuudesta ja sen avulla tapahtuvasta ajoaikavalvonnasta annettiin eduskunnalle.
- Useita eduskunnan hyväksymistä vaatineita, uusien Euroopan valtioiden kanssa tehtyjä maantieliikennesopimuksia saatettiin voimaan.
- Kuljetuksia ja logistiikkaa koskevan EU- lainsäädännön valmistelussa on Suomen edut yritetty turvata, kuten esimerkiksi eurovinjetti ja ajoajat.
- Merenkulun turvatoimia koskeva kansainvälinen ISPS-säännöstö tuli voimaan 1.7.2004, jota edelsi laajamittainen kansallinen lainsäädäntötyö
- Suomi ratifioi 27.5.2004 öljyvahinkovastuuta koskevan vuoden 2003 lisärahastopöytäkirjan
- Hallituksen esitys laiksi alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain muuttamisesta
- Hallituksen esitys laiksi eräiden irtolastialusten turvallisesta lastaamisesta ja purkamisesta
- Hallituksen esitys ns. alusjätelain muuttamisesta koskien aluksista aiheutuvan ilman pilaantumisen ehkäisemistä
- Implementoitu työkoneiden päästödirektiivi ja pakettiautojen kulutusmittausdirektiivi

- Toimeenpantu ajoneuvojen uusinta tekniikkaa yhdeksän direktiivin osalta määräajassa
- Traktorien tyyppihyväksyntätehtävät siirrettiin STM:stä Ajoneuvohallintokeskukselle
- Toimeenpantu Wienin vuoden 1997 katsastussopimuksen muutos
- Säädettiin lailla tyyppihyväksyntälaboratorioiden uusista laatuvaatimuksista
- Ajokieltoja koskevat muutokset saatiin valmiiksi
- Säädettiin lailla lääkäreiden ilmoitusvelvollisuudesta poliisille kuljettajan ajoterveysasiassa
- Alkolukkokokeilu on valmisteltu ja kokeilu voisi käynnistyä vuoden 2005 kesällä
- Vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain uudistus, jossa uusina säännöksinä tulivat vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvät turvatoimet ja –velvoitteet.

3.6 Hallinnonalan toiminnan ohjauksen ja organisoinnin kehittäminen

Väylävirastojen tulosohjaus ja sen kehittäminen on edelleen ministeriötasolla korkealaatuista. Väylätoiminnan ohjausta kehitettiin yhdessä väylävirastojen kanssa valtioneuvoston edellyttämän tulosprisma-ajattelun mukaan. Kehitystyö on edennyt osin käytäntöön ja osin sitä jatketaan vielä vuonna 2005.

Uuden alueiden kehittämislain edellyttämää toimintaa on organisoitu hallinnonalalla ja ministeriön alueiden kehittämissuunnitelmaa pidettiin valtioneuvostotasolla esimerkillisenä. Ministeriön johtama alueellisen suunnitteluyhteistyön kehittämistä pohtinut työryhmä sai ehdotuksensa valmiiksi ja sitä on ryhdytty toteuttamaan. Alueiden kehittämisen suunnitelma ”Hyviä yhteyksiä alueille” saatiin valmiiksi valtioneuvoston edellyttämässä aikataulussa.

Ratahallintokeskuksen ja Tiehallinnon evaluointi valmistui ja sen pohjalta laadittiin ehdotus väylävirastojen strategisen ohjauksen kehittämiseksi liikenne- ja viestintäministeriössä.

Vuoden 2004 aikana toteutettiin liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan ympäristöjärjestelmien arviointi. Arviointi koski kaikkiaan kahtatoista organisaatiota ja näiden ympäristöasioiden hoitoa sekä erikseen tarkasteltuna että suhteutettuna koko hallinnon yhteiseen työhön. Arviointi antoi tietoa, miten hallinnonalan ohjausmekanismit ja organisaatioiden erilainen rooli tulisi ottaa huomioon ministeriön ohjauksessa, kun pyritään ympäristövaikutusten vähentämiseen. Toimintatapojen kehittämissuositusten lisäksi todettiin tarve kehittää vaikuttavuuden seurantaa ja arviointimenetelmiä.

Ilmailulaitoksen viranomaistoiminnan erottamisesta liiketoiminnasta on valmistunut työryhmäehdotus. Samoin on valmistunut ehdotus Ratahallintokeskuksen turvallisuustehtävien erottamisesta uuteen riippumattomaan virastoon. Molemmista virastoista laadittiin lisäksi sijoittamisselvitykset.

3.7 T&K:lla tuetaan toiminnan vaikuttavuutta

Väylienpidon arvioinnin vaikuttavuutta on edelleen tutkittu. Infra 2010 tiedonhallintaprojektissa kehitettävää järjestelmää voidaan hyödyntää logistisen ketjun suunnittelussa. Elinkaarimallin käyttöönottoa investointihankkeissa on edelleen valmisteltu ministerityöryhmän linjausten mukaisesti.

Logistiikan osaamista on kehitetty useissa t&k -hankkeissa (VALO-ohjelma, Seudullisen logistiikan kehittäminen, Tavaraliikenteen päätöksentekomalli, Toimialojen kuljetusintensiteettien muutokset, Kuljetusketjun telemaattinen ympäristömittaus). Myös markkinoiden toiminnan parantamista tukevia hankkeita on käynnistetty. Lisäksi on suoraan logistisia kustannuksia alentavia hankkeita (TEDIM-ohjelma, Terminaalin ilmoitustietojen sähköinen toimittaminen konttiliikenteessä).

Tavoitteen saavuttamiseksi on jatkettu/aloitettu joukkoliikenteen informaatio- ja telematiikkaohjelmia (mm. joukkoliikenneportaali ja AINO-ohjelma) ja esteettömyyttä edistävä kolmevuotinen tutkimus- ja kehittämisohjelma (ELSA). Kevään aikana valmistui FITS-tutkimusohjelma ja sen yhteydessä on kehitetty uusien teknologioiden hyödyntämistä joukkoliikenteessä ja sen palveluissa. Valmistumassa on mm. joukkoliikenteen portaali koko maan kattavien palveluiden välittämiseksi. Liikenneturvallisuuden tutkimusohjelma LINTU jatkuu edelleen.

Ympäristöystävällisempiä monimuotokuljetuksia edistetään koordinoimalla Marco Polo ohjelmaa. Kevyen liikenteen hankkeiden vaikuttavuusarvioinnin ohje on valmistunut.

Liikennepolitiikan osaston määrärahojen käyttö

	Toimintamääräraha	Tutkimusmääräraha	Joukkoliikenteen palvelujen ostot ja kehitt.	Yhteensä
Asiantuntijapalvelut	31 151	6 113 877	2 327 415	8 472 443
Palkat	3 976 489			3 976 489
Matkustusmenot	363 257	44 628		407 885
Vuokrat	338 928			338 928
Painatus- ja monistusmenot	124 406	88 854		213 260
Muut menot	1 834	92 845		94 679
Kirjat, lehdet ja painotuotteet	70 988	7 150		78 138
Muut menolajit yht.	141 270	39 601		180 872
Yhteensä	**5 048 325**	**6 386 955**	**2 327 415**	**13 762 694**
Vuosi 2003	**4 940 911**	**5 518 815**	**1 970 383**	**12 430 109**

4 OMISTAJAPOLITIIKKA

Liikenne- ja viestintäministeriön tavoitteena on, että hallinnonalan liiketoimintaorganisaatioita ohjataan elinkeinorakennetta vahvistaen ja arvoja realisoiden.

Suomen valtio myi joulukuussa toteutetussa myynnissä markkinoille 250 miljoonaa kappaletta TeliaSonera AB:n osaketta. Valtio sai myyntituloja yhteensä noin 1,123 miljardia euroa ennen palkkioita. Kaupan jälkeen Suomen valtion osuus TeliaSoneran osakkeista on noin 13,8 prosenttia. Suomen valtio on saanut TeliaSoneran ja sitä ennen Soneran osakemyynneistä yhteensä 7,7 miljardia euroa. Saatu myyntitulo on asukasta kohti laskettuna eniten Euroopassa (1 397 euroa/henkilö).

Keskeinen kokonaisuus ministeriön omistajapoliittisessa toiminnassa on ollut corporate governancen kehittäminen ja sen entistä parempi soveltaminen hallinnonalan yhtiöissä. Corpo-

rate governance tarkoittaa valtio-omistajalle erityisesti hyvää ja toimivaa päätösvallan ja valvonnan kokonaisuutta. Kysymys on sekä valtion omistajaohjauksen ja osakasvalvonnan tehokkuudesta että yleisemmin yritysten hyvästä hallinnoinnista. Valtion on vastuullinen ja aktiivinen omistaja, joka omalta osaltaan kannustaa yrityksiä ylläpitämään selkeitä, avoimia ja omistaja-arvoon positiivisesti vaikuttavia hallinnointijärjestelmiä.

Hallinnonalan eri yrityksistä ja liikelaitoksista valmistellut strategiset selvitykset ovat osaltaan tukeneet omistajastrategioiden kehittämistä ja toimenpiteiden toteuttamista.

Selvityshenkilö teki arvion Tieliikelaitoksen organisaation kehittämisestä ja maa- ja vesirakennusalan markkinoiden kilpailutilanteesta. Tieliikelaitoksen organisaation kehittämistarpeen selvittämistä edellytettiin hallitusohjelmassa. Ministeriö laati selvityshenkilön työn tueksi markkina-analyysin maarakennusalan toimijoista.

Liiketoiminta- ja omistajaohjausyksikön määrärahojen käyttö

	Toimintamääräraha
Palkat	280 732
Vuokrat	17 753
Matkustusmenot	8 893
Puhelin ja teleliikennemenot	3 244
Kirjat, lehdet ja painotuotteet	1 299
Koulutusmenot	1 150
Muut menolajit yht.	2 031
Yhteensä	**315 101**
Vuosi 2003	**358 601**

5 TUKITOIMINNOT

5.1 Ministeriön viestintä

Ministeriön viestintä ja sidosryhmätoiminta oli aktiivista. Uutis- ja ajankohtaisviestintä lisääntyi reilusti aiemmista vuosista. Lehdistötiedotteita lähetettiin 310. Myös medialle toimitettu ruotsinkielinen aineisto lisääntyi tuntuvasti.

Ministeriö oli mukana monissa kampanjoissa. Joukkoliikenteen käytön edistämiseksi käynnistettiin kolmivuotinen kampanja, jossa on mukana lukuisia tahoja. Digitaalisen television vuoteen 2007 kestävä viestintäkampanja aloitettiin niin ikään. Ministeriön vetämänä järjestettiin nuorison asenteisiin vaikuttamaan pyrkivä Asennevamma-liikenneturvallisuuskampanja. Heijastimen käytöstäkin muistutettiin kampanjalla. Ministeriö osallistui lisäksi kansallisen tietoturvapäivän järjestelyihin.

Ministeriön julkaisusarjoissa ilmestyi yhteensä 85 julkaisua. Liikenteen ja viestinnän EU-asioista kertova EU-vaihde-lehti ilmestyi vuoden aikana neljä kertaa.

Uudet Internet-sivut avattiin. Erityistä painoa pantiin ajankohtaissivuston ylläpitoon. Uudistuksen yhteydessä tehtiin kävijöille käyttäjätutkimus. Internet-sivujen kävijämäärä kasvoi vuoden aikana, viikoittain sivustolla oli noin 6000 eri kävijää. Verkkoviestinnän uudistamista jatkettiin kehittämällä vieraskielisiä sivustoja. Myös tiedotteiden sähköistä jakelua kehitettiin.

Ministeriön julkisuuskuvaa tutkittiin mediabarometrin avulla.

Sisäisessä viestinnässä kiinnitettiin erityistä huomiota viestinnän nopeuteen ja avoimuuden ja Liiveri-intranetin kehittämiseen mm. päivittäin vaihtuvin ajankohtaisosioin.

Tiedotusyksikön määrärahojen käyttö

	Toimintamääräraha	Tutkimusmääräraha	Yhteensä
Palkat	389 548		389 548
Ilmoitus ja markkinointimenot	126 134	9 170	135 304
Asiantuntijapalvelut	28 629	41 753	70 382
Tietojärjestelmämenot	14 980	40 010	54 990
Painatus- ja monistusmenot	50 153		50 153
Vuokrat	36 119		36 119
Ravitsemuspalvelut	30 334		30 334
Muut menolajit yht.	57 908		57 908
Yhteensä	**733 806**	**90 933**	**824 738**
Vuosi 2003	**745 778**	**103 259**	**849 037**

5.2 Tietohallinto

Ministeriössä on valmisteltu tietämyksenhallinnan strategia, jossa pyritään systemaattisin menettelyin saamaan tietoprosessit ja tietopääoma mahdollisimman tehokkaasti hyödynnetyksi ministeriön ja hallinnonalan toiminnassa. Strategian päätavoitteet jakautuvat neljään kokonaisuuteen:

- vaikuttavuuksien hallinnan tuki
- verkostojen hyödyntäminen
- ydinprosessien ja asiantuntijatyön tehokkuus
- synergioiden hyödyntäminen organisaatiorajojen yli

Synergiassa tietämyksenhallinnan strategian valmistelun kanssa on laadittu ministeriön asianhallinnan esiselvitys ja koko hallinnonalan asianhallinnan tavoitetoimintamalli. Esiselvityksen pohjalta on aloitettu ministeriöiden yhtenäisen asianhallintajärjestelmän esiselvitys. Lisäksi on suunniteltu tietopalveluja tehostavia ja työn tuottavuutta lisääviä yhteistyömuotoja erillisessä hallinnonalan tietopalvelutyöryhmässä.

Vuodesta 2005 lukien on otettu käyttöön menettely, jossa sisäinen hallinto vastaa tietokoneiden keskitetystä hankinnasta ja tarjoaa osastoille infrastruktuurin.

Ministeriössä otettiin käyttöön uusi sähköpostijärjestelmä, mikä työllisti alkuvaiheessa.

5.3 Tutkimusyksikkö

Liikenne- ja viestintäministeriön t&k-ohjelmat ja -projektit toimivat laajassa yhteistyössä kuntien, yritysten, hallinnonalan virastojen, yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa. Tutkimustuloksia hyödynnetään aktiivisesti ja sen eteen tehdään suunnitelmallista viestintätyötä.

Tutkimusyksikkö vastaa siitä, ministeriön tutkimus- ja kehittämistoiminta on kokonaisuutena tuloksellisesta ja taloudellisesta. Tutkimusyksikkö vastaa ministeriön t&k-toiminnan hallinnollisista menettelyistä sekä tukee ja avustaa ministeriön johtoa ja osastoja näissä tehtävissä sekä raportoi tuloksista johdolle.

Tutkimusyksikkö teetti vuonna 2004 neljän tutkimusohjelma evaluoinnit. Evaluoidut ohjelmat olivat kevyen liikenteen edistämisohjelma JALOIN, liikennetelematiikan rakenteiden ja palvelujen t&k-ohjelma FITS, henkilöliikenteen informaatio-ohjelma HEILI sekä Itämeren alueen logistiikan kehittämisohjelma TEDIM.

Eurooppalaisten liikennealan tutkimusohjelmien verkottumishanke ERANET TRANSPORT käynnistyi vuoden 2004 aikana. Ministeriö on ollut aloitteellisena hankkeen valmisteluvaiheessa ja jatkaa nyt osakkaana hankkeessa, jota rahoitetaan EU:n kuudennesta puiteohjelmasta.

Valtiontalouden tarkastusvirasto teki tarkastuskertomuksen tutkimus- ja kehittämistoiminnasta liikenne- ja viestintäministeriössä. Tarkastuksessa havaittiin, että ministeriö perustaa visionsa, tavoitteiden asetantansa samoin kuin strategioidensa toteuttamisen t&k-toiminnasta saataviin tietoihin. Tutkimus- ja kehittämistoiminta on nivottu osaksi ministeriön tulosjohtamis- ja ohjausprosesseja.

Ministeriön t&k-projekteja luonnehdittiin siten, että ne toimivat ideoita synnyttävinä ja toimintaa suuntaavina tietoperustoina ministeriön päätöksentekoprosessin eri vaiheissa. Tietoja käytettiin sekä lainvalmisteluun että laajasti kaikilla ministeriön tehtäväalueilla. Viime vuosina on huomiota kiinnitetty onnistuneesti kansainväliseen tietämyksen hankintaan.

Tutkimus- ja kehitystoiminnan sovellutusarvo ministeriössä on korkea. Tarkastuksessa todettiin, että ministeriön t&k-toiminnasta katsotaan saatavan hyötyä niin, että uusi tieto, eli investoinnin kohteena ollut aineeton pääoma, on useimmiten olennaista ja ratkaisevan tärkeää ministeriön toiminnassa.

Liikenne- ja viestintäministeriön tutkimus- ja kehittämistoiminnan kokonaiskustannukset olivat noin 8,6 miljoonaa euroa.

5.4 Kansainvälinen yksikkö

Kansainvälisten asioiden yksikkö (KVY) tuottaa asiantuntemuksellaan ministeriön johdolla lisäarvoa vaikuttamalla ministeriön kansainvälisen toiminnan tavoitteiden saavuttamisessa. Yksikkö pitää jatkuvasti yllä toimivia kansainvälisiä suhteita ja pyrkii yhteistyössä osastojen kanssa linjakkaaseen ja suunnitelmallisempaan toimintaan EU-asioiden koordinoimisessa ja laaja-alaisissa ja poikkihallinnollisissa asioissa. Yksikkö on lisäksi vuoden 2004 aikana erityisesti pyrkinyt syventämään yhteistyötä Itämeren maiden kanssa ml. Venäjä.

Vuonna 2004 aloitettiin Suomen EU-puheenjohtajuuden valmistelut. KVY laati puheenjohtajuutta varten toimintasuunnitelman yhteistyössä osastojen kanssa.

Liikenteen ja viestinnän kansainvälisen yhteistyön painopiste oli vuonna 2004 edelleen Euroopan unionissa, Itämeren alueella ja nopeasti kasvavien Aasian maiden kanssa tapahtuvassa yhteistyössä. Saavutettavuuden eli nopeiden, toimintavarmojen ja kohtuuhintaisten liikenne- ja televiestintäyhteyksien kehittäminen Suomen päämarkkina- ja lähialueille on avainasemassa.

Kansainvälisessä yhteistyössä on keskeistä myös kansainvälisten kauppasuhteiden parantaminen ja ylläpitäminen. Tavoitteena on edelleen ollut erityisesti edistää suomalaisten yritysten kansainvälistymistä tukemalla niiden vientiponnisteluja. Vuonna 2004 yhteistyön kohdemaana oli Venäjä, jonne tehtiin ICT-alan vienninedistämismatka syyskuussa.

Euroopan unionin laajentuminen avaa uusia mahdollisuuksia suomalaiselle elinkeinoelämälle erityisesti muodostuvalla Itämeren talousalueella. Liikenne- ja viestintäalan yhteistyössä on vuoden 2004 aikana jatkettu toimivien poliittisten ja viranomaisyhteyksien luomista Itämeren alueen maihin. Erityisiä painopistealueita ovat olleet merenkulun ympäristö- ja turvallisuusasiat, liikenneväyläkysymykset ja kuljetusten logistiikka.

Liikennealan pohjoismainen yhteistyö on saanut aiempaa konkreettisempaa sisältöä. Painopisteitä vuonna 2004 ovat olleet liikenneturvallisuus ja Itämeren alueen liikenneyhteistyön vahvistaminen.

Venäjä on integroitumassa aiempaa tiiviimmin kansainväliseen poliittiseen ja kauppapoliittiseen järjestelmään. Venäjän ja EU:n välinen taloudellinen yhteistyö tiivistyy. EU on Venäjän suurin kauppakumppani. Tämä parantaa myös suomalaisten yritysten toimintamahdollisuuksia Venäjän markkinoilla. Vuoden 2004 aikana on ollut useita ministeri- ja virkamiestason tapaamisia, erityisesti Moskovassa, Pietarissa ja Helsingissä. Suomen ja Venäjän välisten rajanylitysten tehostaminen ja erilaisten liikenteellisten esteiden poistaminen on ollut keskeistä. Suomen ja Venäjän välisen Saimaan kanavan vuokrasopimuksen jatkamista koskevia neuvotteluja jatkettiin vuonna 2004. Suomen tavoitteena on taloudellisesti realistinen ja pitkäaikainen valtiosopimus.

Suomen liikenne- ja viestintäalan lähialueyhteistyön kohdealue on Luoteis-Venäjä, erityisesti Pietarin kaupunki, Leningradin alue, Karjalan tasavalta ja Murmanskin alue. Yhteistyön painopistealueita ovat vuonna 2004 olleet Pietarin liikennestrategian laatiminen, ePietari – ohjelman kehittäminen, liikenneturvallisuus sekä TEDIM-ohjelma.

5.5 Talousyksikkö

Suunnittelu- ja seuranta-asiakirjoja valmistuu vuosittain noin 330 sivun verran. Haasteena on ollut prosessien sujuvuus ja asiakirjojen laatuun liittyvät yhä lisääntyvät kehittämistarpeet. Valtionhallinnon yhteinen kehittämishanke ministeriöiden sekä virastojen ja laitosten tilivelvollisuuden lisäämiseksi on merkinnyt monia uudistuksia. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tulostavoitteiden asettamisessa otettiin käyttöön nk. tulosprisma vuoden 2005 valtion talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä. Ministeriölle valmisteltiin ensimmäisen

kerran toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi.

JOTATE-tietojärjestelmän hyväksikäyttöä ministeriön oman talouden ohjaamisessa lisättiin. Hallinnonalan virastojen ja laitosten tulostavoitteiden seurannassa järjestelmä otettiin käyttöön puolivuotisraportoinnin yhteydessä sekä edelleen TTS-valmistelun yhteydessä. Tavoitteena on integroitu kokonaisuus suunnittelu- ja seurantaprosesseissa. Lukutietojen käyttö lisääntyy: TTS-suunnitteluasiakirjoissa oli yhteensä n. 2700 lukutietoa ja vuoden 2005 valtion talousarvioesityksessä 1400 lukutietoa.

Yleisen osaston määrärahojen käyttö (pl. liiketoiminta- ja omistajaohjausyksikkö)

	Toimintamääräraha	Tutkimusmääräraha	Yhteensä
Palkat	1 488 780		1 488 780
Asiantuntijapalvelut	19 695	442 320	462 016
Vuokrat	113 251		113 251
Matkustusmenot	57 638	47 129	104 767
Tietojärjestelmämenot	27 634	51 142	78 776
Muut menot	3 338	37 115	40 452
Painatus- ja monistusmenot	21 297	3 732	25 029
Muut menolajit yht.	54 137	31 792	85 929
Yhteensä	**1 731 634**	**581 438**	**2 313 071**
Vuosi 2003	**1 481 653**	**720 872**	**2 202 525**

Sisäisen hallinnon määrärahojen käyttö

	Toimintamääräraha	Tutkimusmääräraha	Yhteensä
Palkat	1 279 236		1 279 236
Kalusteet ja laitteet	334 170		334 170
Tietojärjestelmämenot	309 631		309 631
Asiantuntijapalvelut	89 416	111 152	200 568
Kiinteistömenot	194 166		194 166
Puhelin ja teleliikennemenot	130 654		130 654
Vuokrat	113 866		113 866
Työterveysmenot	86 200		86 200
Muut menot	77 135		77 135
Muut menolajit yht.	338 084		338 084
Yhteensä	**2 952 557**	**111 152**	**3 063 709**
Vuosi 2003	**1 626 306**	**60 034**	**1 686 340**

6 TOIMINNAN TEHOKKUUS JA TUOTOKSET

6.1 Toiminnan tehokkuuden kehitys

Ministeriö laati hallinnonalan tuottavuusohjelman syksyllä 2004 osana valtioneuvoston tuottavuusohjelmaa. Ministeriö on määrätietoisesti johtanut hallinnonalansa tuottavuuskehitystä. Tärkeimpiä keinoja tässä ovat olleet rakennemuutokset sekä niihin liittyen kilpailun avaaminen. Vuoden 2004 lopussa aloitettiin tuottavuusohjelman mukaisesti tuottavuuden mittaami-

sen kehittämisprojekti. Sen tavoitteena on määritellä virastoittain panokset ja tuotokset ja siten seurata tuottavuuden kehitystä vuosittain.

Ministeriön ydinprosesseja on kehitetty, mikä tulee vaikuttamaan toiminnan tehostumiseen.

Ministeriön toimintakustannukset olivat 78 000 euroa henkilöä kohti, kun otetaan huomioon toimintamenomäärärahasta rahoitettavat menot ja 141 920 euroa henkilöä kohti, kun otetaan huomioon myös muut toimintamenotyyppiset määrärahat (tutkimus- ja kehittämismäärärahat). Vuonna 2003 vastaavasti kustannukset olivat 74 200 euroa ja 131 800 euroa. Henkilötyövuoden kustannukset ovat nousseet noin 7 prosenttia.

6.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Tuotoksia kuvaavia lukumääriä vuosina 2003 ja 2004:

	2003	2004	Tietolähde
HAREssa olevat hankkeet	165	138	Hare
Lausuntoja ja lausuntopyyntöjä	289	237	Diaari
Liikenne- ja viestintäministeriöstä esiteltyjä asioita	254	300	PTJ
Säädöskokoelmassa julkaistut LVM:n alan säädökset	116	108	Finlex
LVM:n vastuulla olevia uusia EU-asioita	81	75	Eutori
Tiedotteita	235	310	tiedotus
Julkaisuja	87	85	tiedotus
Tutkimusten määrä (tutkimusohjelmien sisältämiä hankkeita ei eritelty)	234	225	Tutkimushankejärjestelmä
Asetetut työryhmät	29	27	Hare
Avatut viralliset asiat	1998	1908	Diaari

Säädösvalmistelun laadunhallinta

Ministeriön esittelemien hallituksen esitysten sekä valtioneuvoston asetusten lukumäärä pysyi vuonna 2004 lähes samalla tasolla kuin vuonna 2003. Säädösvalmistelun laatutason nostamiseen kiinnitettiin kuitenkin aiempaa enemmän huomiota. Säädösvalmistelijoiden ammattitaidon tueksi laadittiin ministeriön sisäinen lainvalmisteluohje.

Säädösvalmistelun johtamisen parantamiseksi, sen pitkäjänteisyyden lisäämiseksi sekä toiminnan ennakoitavuuden parantamiseksi koko ministeriössä otettiin käyttöön erityinen säädöshankkeiden asettamista koskeva päätöksentekojärjestelmä. Tämän järjestelmän mukaisesti jokaisesta ministeriössä käynnistyvästä lainvalmisteluhankkeesta tehdään jatkossa hankepäätös. Hankepäätökset käsitellään ja ne hyväksytään ministeriön johtoryhmässä ja osastopäällikkökokouksessa kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi ministeriössä laadittiin vuosia 2004–2006 koskeva lainsäädäntöohjelma, johon koottiin kaikki ministeriössä valmisteilla olevat lainsäädäntöhankkeet.

Lainvalmistelijoiden koulutukseen ja sisäiseen yhteydenpitoon tarkoitettu lainvalmistelijoiden verkosto tehosti toimintaansa ja lisäsi jäsenmääräänsä. Verkosto myös tiivisti kokoustahtiaan.

Verkoston järjestämissä koulutustilaisuuksissa luennoitiin muun muassa kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoon liittyvistä kysymyksistä sekä hallituksen esityksen uusista laatimisohjeista. Lainvalmistelijoiden verkosto perusti ministeriön intranettiin oman verkkosivun, jolle on koottu keskeisimmät lainvalmisteluoppaat ja –ohjeet sekä muuta koulutusaineistoa.

7 HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN

7.1 Henkilöstön määrä ja rakenne

Liikenne- ja viestintäministeriössä oli vuoden 2004 lopussa 183 työntekijää. Määrä on pysynyt koko 2000-luvun kutakuinkin saman suuruisena.

Vuonna 2004 tehtyjä henkilötyövuosia oli 177. Vuosittainen lisäys vuodesta 2002 on ollut 0,4 - 0,5 henkilötyövuotta. Kuvassa 1 näkyy ministeriön henkilötyövuosien kehitys vuosina 1991-2004.

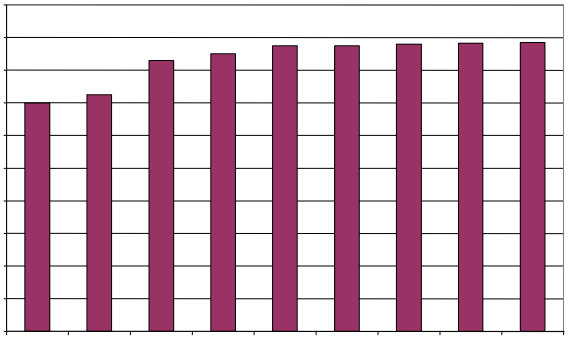

Kuva 1

Ministeriöläisistä 87 prosenttia oli vakinaisessa virkasuhteessa, kun vastaava luku edellisvuonna oli 90 prosenttia. Tätä hienoista laskua selittänee se, ettei ministeriössä ole täytetty kaikkia virkoja kertomusvuonna.

Määräaikaiset virkasuhteet ministeriössä olivat pääsääntöisesti viransijaisuuksia. Ne ovat enimmäkseen muualle määräaikaisesti siirtyneiden virkamiesten ja perhevapailla olevien sijaisuuksia. Määräaikaisten virkamiesten ryhmään kuuluvat myös tilapäinen työvoima.

Kertomusvuonna 93 prosenttia ministeriön henkilöstöstä oli kokoaikaisia. Osa-aikaiset palvelussuhteet ovat useimmiten osa-aikaeläkkeitä.

Keski-ikä oli 46,5 vuotta. Keski-ikä on ollut nousussa vuodesta 2002. Suuntaus on sama valtionhallinnossa yleisesti.

Naisia oli kertomusvuonna 59 prosenttia ja miehiä 41 prosenttia. Jakauma on sama kuin edellisvuonna. Sitä aikaisimpina vuosina ministeriö on naisistunut vuosi vuodelta. Nyt naisistuminen näyttää pysähtyneen. Naisten keski-ikä oli 2,2 vuotta alempi kuin miesten. Naisten osuus on kertomusvuonna pysynyt samana sekä ministeriön ylimmässä virkamiesjohdossa että keskijohdossa.

Kuvasta 2 näkyy henkilöstön ikäjakauma sukupuolen mukaan. Jakaumassa näkyy edelleen tasaantumista 30 - 44 –vuotiaiden ikäryhmässä miesten ja naisten välillä.

Henkilöstön ikäjakauma on pysynyt samansuuntaisena kuin edellisinä vuosina eli selvästi painottuneena ikäryhmään 45 - 65 –vuotiaat. Ministeriössä suurin ikäryhmä on vielä pitkään 45 - 65 –vuotiaat (Kuva 2).

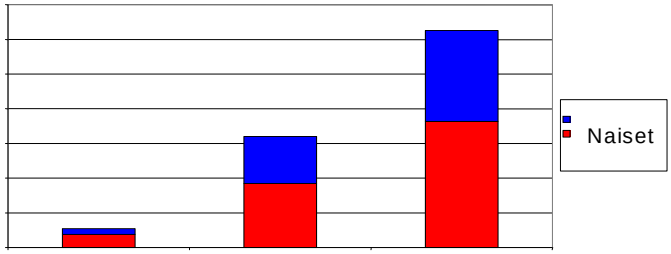

Sisältää määräaikaisessa virkasuhteessa olevat

Liikenne- ja viestintäministeriö on asiantuntijaorganisaatio. Ministeriön koulutustasoindeksi oli aiempien vuosien tasolla eli 5,7. Koulutustasoindeksi kuvaa ammatillisen koulutuksen tasoa organisaatiossa ja helpottaa sen vertailua eri organisaatioiden kesken. Valtiovarainministeriön mukaan koulutustasoindeksin tavoitetaso voisi ministeriöiden kaltaisissa asiantuntijaorganisaatioissa olla kuusi. Ministeriön henkilöstöstä 63 prosenttia oli suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon, joka jakautui tasaisesti miesten ja naisten kesken. Vähintään opistotasoisen tutkinnon oli suorittanut 79 prosenttia. Luvut ovat nousseet vuodesta 2003 parin prosenttiyksikön verran (taulukko 1).

TAULUKKO 1
Henkilöstö koulutusasteen ja sukupuolen mukaan

Ylempi korkeakoulututkinto, naiset	31 %
Ylempi korkeakoulututkinto, miehet	32 %
Alempi korkeakoulu- tai opistotutkinto, naiset	13 %
Alempi korkeakoulu- tai opistotutkinto, miehet	3 %
Muut, naiset	15 %
Muut, miehet	6 %

HENKILÖSTÖ TEHTÄVÄRYHMITTÄIN JA SUKUPUOLEN MUKAAN

Taulukko 1 ja kuva 3 ovat tänäkin vuonna tulkittavissa siten, että ministeriössä koulutusaste ja tehtäväryhmä ovat yhteneväisevät, mikä tarkoittaa ministeriön virkamiesten sijoittuneen koulutusasteensa mukaisiin työtehtäviin. Tämä on merkittävä motivaatio- ja työhyvinvointitekijä.

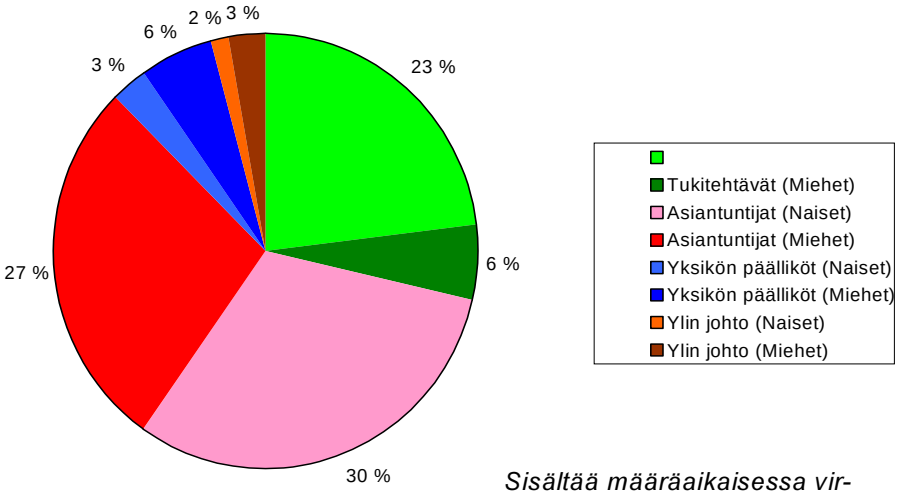

Sisältää määräaikaisessa virkasuhteessa olevat

Taulukko 2 esittää liikenne- ja viestintäministeriön vakinaisen henkilöstön palveluksessaoloaikoja. Yli puolet henkilöstöstä on ollut ministeriön palveluksessa yli kymmenen vuotta. Luvulla on ollut hiljalleen laskeva trendi viimeisten vuosien aikana. Tämä omalla tavallaan kuvaa eläkkeelle siirtymisen vauhtia ministeriössä ja kokemusperäisen tiedon siirtämishaastetta. Ministeriössä käynnistyvässä osaamisstrategiassa tullaan linjaamaan muun muassa kokemusperäisen tiedon siirron menetelmiä. Ministeriössä käynnistyvän osaamisstrategian näkökulma on osaamisen ja kyvykkyyden vahvistamisen lisäksi työhyvinvointi. Strategian tavoitteena on muun muassa tuottaa linjaukset ja toimenpiteet eläköitymishaasteesta selviytymiseen.

TAULUKKO 2

Vakinaisessa virkasuhteessa olevan henkilöstön palveluksessaoloaika liikenne- ja viestintäministeriössä

Alle 1 vuotta	4 %
1 – 5 vuotta	23 %
5 – 10 vuotta	18 %
10 – 20 vuotta	32 %
Yli 20 vuotta	23 %

Ministeriön vakinaisessa virkasuhteessa olevan henkilöstön tulo- ja lähtövaihtuvuus on kasvanut vuodesta 2003. Ministeriöstä on siirtynyt toiselle työnantajalle kuusi henkilöä, neljä jäi eläkkeelle ja ministeriöön palkattiin yhdeksän henkilöä. Ministeriössä vuonna 2004 kaikki eläkkeelle siirtyneet jäivät eläkkeelle normaalia eläkeikää aikaisemmin. Kukaan ei jäänyt vanhuuseläkkeelle.

7.2 Henkilöstön osaaminen ja kehittyminen

Kertomusvuonna liikenne- ja viestintäministeriössä työpaikkakoulutus- ja muut kehittämisen mahdollisuudet saivat tyytyväisyysbarometrissa indeksiluvuksi 3,4. Valtaosa ministeriön virkamiehistä osallistui henkilöstökoulutukseen edellisten vuosien tavoin. Myös kertomusvuonna naiset olivat miehiä aktiivisempia koulutukseen osallistumisessa.

Henkilöstön kehittämiseen käytettiin kertomusvuonna 124 880 euroa, joka on melkein 35 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2003.

7.3 Työhyvinvointi ja työtyytyväisyys

Kertomusvuonna työkykyä ylläpitävä toiminta keskittyi henkilöstön fyysisen kunnon ylläpitämiseen. Painotus oli ministeriöläisten vapaa-ajan liikuntamuotojen rahallisessa tukemisessa.

Vuonna 2004 pitkien (4 päivää tai enemmän) sairauspoissaolotapausten määrä oli 26 prosenttia kaikista sairauspoissa-olotapauksista ja edellisenä kertomusvuonna 24 prosenttia. Pitkien sairauspoissaolotapausten prosenttinen osuus kaikista sairauspoissaoloista on vaihdellut noin 20 prosentista noin 26 prosenttiin vuosien 1999 ja 2004 välillä. Pitkien sairauspoissaolojen lisääntyminen on huolestuttavaa.

Työtyytyväisyyskysely toteutettiin valtiovarainministeriön uudistaman työtyytyväisyysbarometrin mukaan. Kyselyn vastausprosentti oli 64, kun se edellisellä kerralla oli 70. Vuonna 2002 vastausprosentti oli 61.

Kertomusvuonna ministeriön työtyytyväisyyden yleisindeksi oli 3,3. Se on pudonnut 0,1 indeksin verran vuosittain. Indeksien eron tulee olla 0,2, jotta se on merkitsevä. Ministeriön työhön liittyvät vahvuudet olivat merkittävin työtyytyväisyyttä tukeva tekijä ministeriössä.

7.4 Työajan käyttö ja työvoimakustannukset

Kertomusvuonna työpäivien lukumäärä oli 254/henkilötyövuosi ja säännöllinen vuosityöaika 1 841,5 tuntia/ henkilötyövuosi. Liikenne- ja viestintäministeriössä tehty vuosityöaika oli 79,9 prosenttia säännöllisestä vuosityöajasta. Vuosilomat (13,7 prosenttia säännöllisesti vuosityöajasta), sairauspoissaolot (4,2 prosenttia säännöllisestä vuosityöajasta) ja koulutukseen osallistuminen (1,4 prosenttia säännöllisestä vuosityöajasta) olivat merkittävimpiä ei-tehdyn vuosityöajan tekijöitä liikenne- ja viestintäministeriössä.

Liikenne- ja viestintäministeriössä työvoimakustannukset olivat yhteensä 9,8 miljoona euroa koostuen prosentteina tehdyn työajan palkoista 61, välillisistä palkoista 16, sosiaaliturvamenoista 20 ja muista välillisistä kustannuksista 3. Välillisten palkkojen suurimpia eriä olivat vuosiloma-ajan palkat, lomarahat ja sairausajan palkat. Muiden välillisten kustannusten suurimmat erät olivat henkilöstökoulutus ja terveyden- ja sairaudenhoito. Työvoimakustannusten osuus ministeriön talousarvion toimintamenoista oli noin 65 prosenttia.

Kertomusvuosi oli uuden palkkausjärjestelmän siirtymäkauden kolmas vuosi. Ministeriön palkkasumman kasvuun uuden palkkausjärjestelmän aikana vaikuttivat paitsi varsinaiset siirtymäkauden erät myös valtionhallinnon yleiskorotukset. Palkkasummaan sisältyivät myös uuden palkkausjärjestelmän piiriin kuulumattomien ylimmän johdon korotukset. Ministeriö osallistuu Teknillisen korkeakoulun palkkausjärjestelmätutkimukseen saadakseen hyödynnettävää tietoa palkkausjärjestelmämme kehittämistä varten.

8 TILINPÄÄTÖSLASKELMIEN ANALYYSI

Tilinpäätöslaskelmissa selvitetään talouden kehitystä ja rakennetta. Tilinpäätöslaskelmat muodostuvat valtion talousarvion toteutumista kuvaavasta laskelmasta (rahoitusanalyysistä) (liite 1) sekä liikekirjanpidon tuotto-kululaskelmasta (liite 2) ja taseesta (liite 3).

8.1 Rahoitusanalyysi

Ministeriöllä oli käytettävissään vuonna 2004 määrärahoja yhteensä 143 miljoonaa euroa. Tämä on 15 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna, jolloin määrärahoja oli käytettävissä 128 miljoonaa euroa. Käytettävissä olevista määrärahoista 110 miljoonaa euroa oli liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahoja ja 33 miljoonaa euroa oli muiden hallinnonalojen määrärahoista liikenne- ja viestintäministeriölle osoitettuja. Kokonaismäärään sisältyy lisätalousarvioissa myönnetty EU:lta saatu rahoitus tutkimusmäärärahaan 214 000 euroa ja joukkoliikenteen kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeisiin 121 000 euroa.

Määrärahoja käytettiin vuonna 2004 yhteensä 110 miljoonaa euroa, joka on 14 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2003, jolloin käytettiin 96 miljoonaa euroa. Lisäys johtuu pääosin viranomaisradiohankkeen rahoituksesta, johon käytettiin 10,7 miljoonaa euroa. Lisäystä aihe-

utti myös luotsauksen hintatuki 3,3 miljoonaa euroa sekä sanomalehdistön tuen kasvu 1,0 miljoonaa euroa.

Oma toiminta

Toimintamenotyyppisiä menoja olivat toimintamenot (pl. lähialueyhteistyö, vaarallisten aineiden kuljetusten markkinavalvonta), tutkimusmenot, perustienpito, valtion televisio- ja radiorahaston varoilla maksetut menot sekä joukkoliikenteen kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimusmenot siltä osin, kun niitä käytettiin toimintamenotyyppisiin menoihin. Rahaa oli käytettävissä 29,9 miljoonaa euroa, josta käytettiin 25,3 miljoonaa euroa, kun käyttö vuonna 2003 oli 23,9 miljoonaa euroa.

Toimintamenotyyppisten menojen jakauma:

	Määräraha edellisiltä vuosilta	Vuodelta 2004	Käytettävissä yhteensä	Käyttö	Saldo
	1 000 euroa				
Toimintamenot	1 911	13 955	15 866	13 917	1 949
Tutkimus ja kehittäminen	4 517	7 064	11 581	8 877	2 704
Perustienpito		52	52	52	
Valtion radio- ja televisiorahasto		89	89	89	
Joukkoliikenteen kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeet	2 325	2	2 327	2 327	
Yhteensä	8 753	21 162	29 915	25 262	4 653

Ministeriön *oma toimintamenomomentti* jakautui kolmeen osaan:

	Määräraha edellisiltä vuosilta	Vuodelta 2004	Käytettävissä yhteensä	Käyttö	Käyttö	Saldo
	1 000 euroa	1 000 euroa	1 000 euroa	1 000 euroa	%	1000 euroa
Varsinaiset toimintamenot	1 911	13 955	15 866	13 917		1 949
- palkat			9 604	9 096	65,4	508
- vuokrat			1 553	1 525	11,0	28
- muut toimintamenot			3 939	3 296	23,6	643
-vararahasto			770			770
Lähialueyhteistyö	92	219	311	239		73
Vaarallisten aineiden kuljetusten markkinavalvonta		65	65	65		

Palkkauksiin varatuista määrärahoista jäi käyttämättä 508 000 euroa. Säästö käytetään vuonna 2005 palkkamenojen kattamiseen. Muiden toimintamenojen osalta toteutuma oli budjetoitua

pienempi seuraavien merkittävien menojen osalta: asiantuntijapalvelut 177 000 euroa, matkakustannukset 193 000 euroa, kalusteet ja laitteet 72 000 euroa ja muut menot 115 000 euroa. Budjetoitua suurempi toteutuma oli puhelin- ja teleliikennemenot 46 000 euroa sekä painotuotteet 31 000 euroa.

Yksikkökohtaiset toimintamenomäärärahan käytöt ovat liitteessä 4.

Osastoilla ja yksiköillä käytössä olleet toimintamenotyyppisten menojen käyttö on koottu seuraavaan kuvaan sekä liitteeseen 5.

Kuva 4: Toimintamenojen käyttö osastoittain ja erillisyksiköittäin

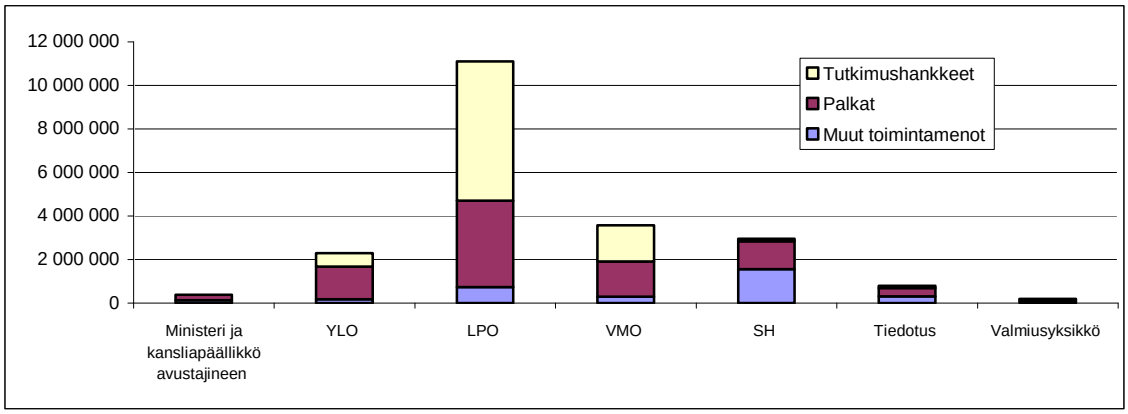

Osastoittain ja yksiköittäin tarkasteltuna on suurta vaihtelua toimintamenomomentin ja kokonaismenojen jakaumassa. Osalla toimintamenomomentin käytön osuus on 100 % (eli ei muuta rahoitusta) ja alhaisimmillaan se on 18 %, jolloin on käytössä on joko tutkimusmäärärahaa tai joukkoliikennemomentin rahoitusta.

Menolajeittain toimintamenot (ml. tutkimusmäärärahat) jakautuvat seuraavasti:

Kuva 5: Menolajijakauma

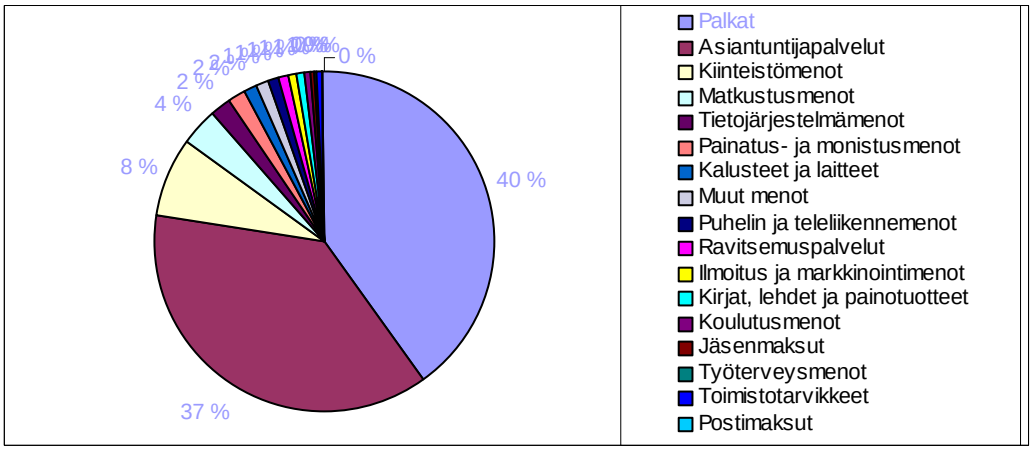

Vuoteen 2003 verrattuna merkittävimmät muutokset ottaen huomioon menon suuruus sekä prosentuaalinen kasvu ovat tapahtuneet seuraavissa menoissa. Kasvaneet ovat palkat 2,7 %, vuokrat 9 %, asiantuntijapalvelut 116 % ,jos myös tutkimusmäärärahan käyttö on mukana (toimintamenomomentilla 43 %), painatusmenot 35 % (toimintamenomomentilla 28 %), pos-

timaksut 26 % sekä kiinteistömenot 4 % (15 %). Alentuneet ovat puolestaan koulutusmenot 20 %, matkustusmenot 3 % (11 %) sekä nk. muut menot 81 % (36 %).

Varallisuuden hallinta

Ministeriön *kokonaistulokertymä liiketoiminnasta* oli yhteensä 1 305 miljoonaa euroa. Vuonna 2003 liiketoiminnan tulot olivat 166 miljoonaa euroa eli 1 139 miljoonaa pienemmät.

Eniten tulojen lisääntymistä oli osakemyyntituloissa, jotka vuonna 2004 olivat 1 113 miljoonaa euroa (vuonna 2003 59 miljoonaa euroa). TeliaSoneran AB:n osakkeiden myynnistä saatiin 1 122,1 miljoonaa euroa, josta on vähennetty Valtiokonttorin valuuttatappio 2,7 miljoonaa euroa sekä välittäjän myyntipalkkio 6,2 miljoonaa euroa.

Osinkotulot olivat 163 miljoonaa euroa, mikä 66 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä tilikautena. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset 11,8 miljoonaa euroa olivat 3,7 miljoonaa euroa suuremmat kuin vuonna 2003, jolloin ne olivat 8,1 miljoonaa euroa.

Lainojen lyhennykset olivat 11,8 miljoonaa euroa, kun ne vuonna 2003 olivat 34 tuhatta euroa. Liikelaitoslainojen lisääntymisestä johtui myös, että lainojen korot olivat 5,5 miljoonaa euroa, kun ne vuonna 2003 olivat 1,3 miljoonaa euroa.

Osakehankintamomentilla oli käytettävissä menoihin 3 miljoonaa euroa. Lukuun sisältyvästä vuoden 2002 siirretystä määrärahasta 2,0 miljoonaa euroa peruutettiin 1,6 miljoonaa euroa, koska käyttöä oli 0,4 miljoonaa euroa. Vuosien 2003 ja 2004 määrärahat 1,0 miljoonaa. euroa siirtyvät vuodelle 2005. Vuonna 2004 merkittävää vähennystä määrärahoissa verrattuna edelliseen vuoteen aiheuttaa se, että vuonna 2003 oli käytettävissä 5 miljoonan euron erillinen määräraha viranomaisradioverkkotoiminnan osakkeiden ostoon.

Avustukset ja korvaukset

Ministeriön vastuulla on ollut jakamatonta määrärahaa *joukkoliikenteenpalveluje*n ostoon ja kehittämiseen momentilla 31.60.63. Valtioneuvosto on vahvistanut päätöksellään 19.2.2004 joukkoliikenteen rahoituksen läänikohtaiset kiintiöt. Ministeriö on muuttanut em. momenttien tilijaottelua siten, että lääneille on osoitettu rahaa yhteensä 37,7 miljoonaa euroa, josta 26,8 miljoonaa euroa alueellisen liikenteen palvelujen ostoon ja paikallisen liikenteen valtionapuihin, kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeisiin 2 miljoonaa euroa sekä kaupunki- ja seutulippualennusten valtionapuun 8,9 miljoonaa euroa.

Joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen (pl. toimintamenotyyppiset menot 2,3 miljoonaa euroa) ministeriön käytettävissä oli 51 miljoonaa euroa Sitä käytettiin yhteensä 42 miljoonaa euroa ja vuodelle 2005 siirtyi 9 miljoonaa euroa.

Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittämisrahat kohdistuivat seuraavasti:

	Määräraha edellisiltä vuosilta	Vuodelta 2004	Käytettävissä yhteensä	Käyttö	Saldo
	1 000 euroa				
Kaukoliikenteen ja junien lähiliikenteen palvelujen osto	1 402	39 000	40 402	39 270	1 132
Kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeet	5 577	3 948	9 525	2 364	7 161
Kaupunki- ja seutulippualennusten valtionavustus		769	769		769
Savonlinnan lentoliikenne	280		280	280	
Yhteensä	7 259	43 717	50 976	41 914	9 062

VR-Yhtymälle maksettiin *ammatillisesta koulutuksesta* 841 000 euroa.

Viranomaisradioverkon kehittämishankkeeseen oli vuonna 2004 käytettävissä 29,1 miljoonaa euroa. Sitä käytettiin 10,7 miljoonaa euroa ja vuodelle 2005 siirtyy saldona 18,4 miljoonaa euroa. Käyttö muodostui Suomen Erillisverkot Oy:lle maksettavasta tuesta verkon käytön alijäämärahoitukseen 9 miljoonaa euroa, investointituesta 1,5 miljoonaa euroa ja toimintamenoista 0,2 miljoonaa euroa. Määräraha on budjetoitu sisäasianministeriön pääluokkaan (26.01.23.).

Sanomalehdistön tuki oli noussut 1,0 miljoonaa euroa 13,6 miljoonaan euroon.

Uutena määrärahana oli *Saimaan luotsauksen* hintatuki 3,3 miljoonaa euroa.

Valtionapu eräiden lentopaikkojen rakentamiseen 0,2 miljoonaa euroa suurempi ollen 1,2 miljoonaa euroa.

UM:n lähialueyhteistyön rahaa oli käytettävissä 1,3 miljoonaa euroa. Käyttö oli 0,7 miljoonaa euroa, siirtyy 0,6 miljoonaa euroa.

Muu toiminta

Talousarvion ulkopuolista rahoitusta on saatu 0,2 miljoonaa euroa. Ulkopuolinen rahoitus on saatu Pohjoismaiden ministerineuvostolta käytettäväksi liikenneturvallisuusprojekteihin ja valtion televisio- ja radiorahastolta televisio- ja radiotoiminnan edistämiseen. Vuonna 2005 valtion televisio- ja radiorahaston saatava rahoitus on talousarviossa budjetoitu toimintamenoihin.

Ministeriölle oli osoitettu jakamatonta määrärahaa EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuuteen 6,7 miljoonaa euroa. Raha on tilijaottelun muutoksilla jaettu Tiehallinnolle, Ratahallintokeskukselle ja Merenkulkulaitokselle.

8.2 Tuotto- ja kululaskelman analyysi

Tuotto- ja kululaskelmassa myyntivoittona muissa *toiminnan tuotoissa* näkyy TeliaSonera AB:n myyntitulot 1 122,1 miljoonaa euroa vähennettynä taseessa olevalla osakkeiden kirjanpitoarvolla 194,9 miljoonaa euroa ja Valtiokonttorin valuuttakaupoista syntyneillä tappioilla 2,6 miljoonaa euroa. Nettovoittoa osakkeiden myynnistä syntyi siis 924,6 miljoonaa euroa. Välittäjän palkkio 6,2 miljoonaa euroa on kuluina palveluiden ostoissa.

Toiminnan kulut yhteensä olivat 97,4 miljoonaa euroa edellisvuotta suuremmat. Poistojen lisääntyminen 90,2 miljoonalla eurolla (vuonna 2003 olivat 0,3 miljoonaa euroa) johtuu kertaluontoisista omaisuuksien luovutuksista. Suomen Erillisverkot Oy:lle siirrettiin sisäasianministeriöltä siirtynyttä omaisuutta viranomaisradioverkon omaisuutta vastikkeetta 85,5 miljoonan euron arvosta. Varustamoliikelaitoksen liikelaitostamisen yhteydessä monitoimimurtajista tehtiin 4,7 miljoonan euron poisto, koska niistä ei arvioitu markkinoiden olennaisen muuttumisen takia enää kertyvän tasearvoa vastaavaa tuloa.

Henkilöstökulujen osuus toiminnan kuluista oli 9,6 miljoonaa euroa eli 0,4 miljoona euroa enemmän kuin vuonna 2003. Nousua aiheutti uusi palkkausjärjestelmä sekä yleiskorotus.

Ulkopuoliset palvelut olivat 19,6 miljoonaa euroa, kun ne vuonna 2003 olivat 12,1 miljoonaa euroa. Pääasiallinen syy oli TeliaSonera AB:n osakkeiden välittäjän myyntipalkkio 6,2 miljoonaa euroa sekä tutkimusmenojen asiantuntijapalveluiden kasvu 1,5 miljoonalla eurolla. Sisäisiä kuluja, jotka ovat toisille tilivirastoille maksettuja yhteisten hankkeiden korvauksia oli nyt 0,3 miljoonaa euroa, kun niitä edellisenä vuonna oli 1,3 miljoonaa euroa johtuen siitä, että Tiehallinnon veloitus Digiroad tie- ja katutietojärjestelmästä poistui.

Rahoitustuotot muodostuvat pääsääntöisesti yhtiöistä ja liikelaitoksista saaduista osingoista, voitontuloutuksista sekä lainojen koroista. Ministeriön saamat rahoitustuotot 190 miljoonaa euroa olivat 84 miljoonaa euroa suuremmat kuin vuonna 2003. Suurin muutos on valtionyhtiöiltä saatavissa osingoissa, jotka olivat 75,8 miljoonaa euroa suuremmat. Osinkoja saatiin 172,7 miljoonaa euroa, kun ne vuonna 2003 olivat 96,9 miljoonaa euroa. Osinkotulot sisältävät myös Suomen Posti Oy:n 10,1 miljoonan euron pääomalainan, jonka yhtiö siirsi valtiolle. Pääomalaina on Raskone Oy:n ja Easy KM Oy:n välinen ja se on ministeriön taseessa saatavana. Liikelaitosten voiton tuloutukset olivat 3,7 miljoonaa euroa suuremmat. Ilmailulaitoksen voitontuloutus oli 5,5 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2003 oli 1,2 miljoonaa euroa. Tieliikelaitoksen voitontuloutus oli nyt 6,3 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2003 oli 6,9 miljoonaa euroa. Korot euromääräistä saamisista olivat 5,5 miljoonaa euroa, jotka koostuvat yhtiöille ja liikelaitoksille annettujen lainojen koroista.

Satunnaisia tuottoja on 4,3 miljoonaa euroa, joka on valtiovarainministeriöltä Ilmailulaitokselle siirretyn kiinteistöomaisuuden kirjanpitoarvon ylittävää osuutta. Ko. omaisuuden kirjanpitoarvo oli 8,4 miljoonaa euroa ja luovutusarvo n. 12,7 miljoonaa euroa. Satunnaisiin kuluihin kirjattiin ministeriössä merenkulkulaitokselta liikelaitostamisen yhteydessä siirrettyjen öljynsuojarahastosta rahoitettujen väyläalusten, joita ei siirretty liikelaitoksille, arvo 8,8 miljoonaa euroa.

Siirrot kunnille ja elinkeinoelämälle olivat yhteensä 76,8 miljoonaa euroa, josta joukkoliikennerahasta joukkoliikennepalveluiden järjestämiseen ja kehittämiseen myönnettiin 42 miljoonaa euroa ja VR-Yhtymälle rautatieliikenteen ammattikoulutuksen kustannuksiin 0,8, sano-

malehdistön tukemiseen 13,6 miljoonaa euroa, viranomaisradioverkon kehittämishankkeen tukiin 10,5 miljoonaa euroa, korvauksena Ilmailulaitokselle valmiustehtävien hoidosta 4,6 miljoonaa euroa, luotsauksen hintatukeen 3,3 miljoonaa euroa, avustuksina yksityisille lentokentille 1,2 miljoonaa euroa ja lisäksi muita valtionapuja 0,8 miljoonaa euroa.

Suoritetut *arvonlisäverot* ovat 2,4 miljoonaa euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna, johon pääasiallinen syy on sisäasiainministeriön hallinnonalan momentilta maksetut viranomaisradioverkon rahoituksen laskujen arvonlisäverot, jotka ovat 2,3 miljoonaa euroa.

8.3 Taseen analyysi

Ministeriön omaisuus oli yhteensä 4 384 miljoonaa euroa, mikä on noin 19 prosenttia hallinnonalan taseesta. Omaisuus muodostuu pääasiassa valtionyhtiöiden osakkeista sekä liikelaitoksiin sijoitetuista pääomista. Taseen loppusumma on 655 miljoonaa euroa pienempi kuin edellisenä vuonna.

Merkittävin muutos taseessa on TeliaSonera AB:n osakkeiden myynti, joka vähensi tasearvoa 1 035 miljoonaa euroa. Kirjanpitoarvosta nimellisarvon osuus oli 194,8 miljoonaa euroa ja arvonkorotuksen osuus 840,2 miljoonaa euroa. Toisaalta taseen loppusummaa lisää TeliaSonera AB:n jäljellä olevien osakkeiden arvonkorotus 154 miljoonaa euroa. Aikaisempina vuosina noudatetun käytännön mukaan osakkeet arvostettiin vuoden viimeisen päivän markkina-arvoon, joka on objektiivisesti todennettavissa oleva omistuksen arvo. Finnairin osakkeiden kirjanpitoarvo on 366,4 miljoonaa euroa, kun sen markkina-arvo on 275,3 miljoonaa euroa. Arvonalennusta ei ole kuitenkaan voitu tehdä säädösten puuttumisen takia.

Ilmailulaitokseen sijoitetun pääoman arvo nousi 12,7 miljoonalla eurolla, jolla luovutusarvolla siirrettiin valtiovarainministeriöltä saatua valtion kiinteistöomaisuutta. Omaisuus luovutettiin Ilmailulaitokselle muun oman pääoman ehdoin.

Liikelaitosten peruspääomiin on lisätty Varustamoliikelaitoksen peruspääoma 18,7 miljoonaa euroa ja Luotsausliikelaitoksen peruspääoma 2,0 miljoonaa euroa. Muun oman pääoman ehdoin sijoitettuihin pääomiin on lisätty Varustamoliikelaitoksen 72,0 miljoonaa euroa ja Luotsausliikelaitoksen 8,8 miljoonaa euroa.

Annetuissa euromääräisissä velkakirjalainoissa on yhtiöille annetut lainat. Uutena lainana on Raskone Oy:n ja Easy KM Oy:n välinen pääomalaina 10,1 miljoonaa euroa, jonka Suomen Posti Oyj on siirtänyt Suomen valtiolle osinkona. Muissa pitkäaikaisissa euromääräisissä sijoituksissa on liikelaitoksille myönnetyt lainat. Sijoitukset ovat lisääntyneet, kun liikelaitostamisen yhteydessä Varustamoliikelaitokselle luovutettiin omaisuutta lainaehdoin 86 miljoonaa euroa ja Luotsausliikelaitokselle 6,7 miljoonaa euroa.

Lyhytaikaisia saamisia on yhteensä 144 000 euroa, joka on 52 000 euroa suurempi kuin vuonna 2003. Suurin yksittäinen saaminen on Savonlinnan kaupungin maksettavaksi kuuluva lentoliikenteen harjoittajalle suoritettu maksu 76 600 euroa. Lisäksi saamisiin sisältyy mm. matkamenojen korvaussaatavia ja lainojen korkosaamisia.

Lyhytaikaisia osto-, siirto- yms. velkoja on 7,0 miljoonaa euroa, joka on 0,3 miljoonaa euroa pienempi kuin edellisenä vuonna. Pääosin lyhytaikaiset velat ovat vuodelle 2004 kohdistuvia maksamattomia laskuja. Siirtoveloissa on myös lomapalkkavelka 1,5 miljoonaa euroa.

9 SISÄINEN VALVONTA JA SISÄINEN TARKASTUS

9.1 Sisäinen valvonta

Liikenne- ja viestintäministeriön johdon valvontavastuu ja valvontatehtävät on säännelty ministeriötä koskevissa säännöksissä, työjärjestyksessä ja taloussäännössä. Keskeisten toimintaketjujen vastuunjaosta määrätään työjärjestyksessä. Liikenne- ja viestintäministeriön sisäinen valvonta on kytketty normaaliin toimintaan ministeriön johtamisjärjestelmän ja tehtävien organisoinnin perusteella.

Ministeriö asettaa vuosittain toiminnalleen tulostavoitteet, jotka perustuvat liikenne- ja viestintätoimialan tavoitteisiin. Tavoitteet rakentuvat hallitusohjelman, hallituksen hankesalkun, strategisten suunnitelmien ja valtion talousarvion pohjalle. Kaikkien ministeriön hallinnonalan virastojen ja laitosten kanssa käydään tulosneuvottelut. Keskeinen seurantamenetelmä on säännöllisesti toistuva tulosraportointi. Ministeriön oman tulossuunnittelun, johtamisen ja hallinnonalan ohjauksen apuvälineenä on tasapainotettuihin tuloskortteihin perustuva johtaminen. Kertomusvuonna siirryttiin tulosprisman mukaiseen tavoitteiden asetteluun.

Ministeriössä on otettu käyttöön toiminnan ja talouden suunnittelua sekä seurantaa tukeva tietojärjestelmä (JOTATE). Ensimmäisenä otettiin käyttöön ministeriön omien menojen raportointi ja toimintamenojen suunnittelu. Kertomusvuonna järjestelmän käyttöönottoa on laajennettu mm. virastojen ja laitosten puolivuotisraportointiin ja TTS:n laadintaan.

Liikenne- ja viestintäministeriö on kertomusvuonna ottanut asteittain käyttöönsä johdon tietojärjestelmän. Tietojärjestelmässä taloustietoa, mm. taloussuunnittelua, toimintopohjaista budjetointia ja talousraportointia. Ensimmäisenä otettiin käyttöön ministeriön omien menojen raportointi. Järjestelmässä on myös liikenteen ja viestinnän toimialoja koskevaa tietoa. Tietojärjestelmän käyttö laajenee myös hallinnonalalle.

9.2 Sisäinen tarkastus

Liikenne- ja viestintäministeriön yhden henkilön käsittävä sisäinen tarkastus on organisoitu suoraan kansliapäällikön alaisuuteen. Sisäinen tarkastus perustuu sisäisen tarkastuksen ohjesääntöön, vahvistettuun tarkastussuunnitelmaan, johdon antamiin erityismääräyksiin ja vuosittaiseen toimintakertomukseen

Liikenne- ja viestintäministeriön sisäisen tarkastuksen tehtävät kattavat Euroopan yhteisön talousarviosta rahoitettavien hankkeiden tarkastuksen sekä tämän tarkastustoiminnan ohjauksen ja koordinoinnin ministeriön hallinnonalalla. Sisäisen tarkastuksen tehtäviin kuuluu myös ministeriön sisäisen valvonnan riittävyyden ja asianmukaisuuden arvioiminen.

Kuluvan EAKR-ohjelmakauden tehtävät käsittivät koordinointitehtäviä ja hankkeiden tarkastuksia tarkastussuunnitelman mukaisesti. Rakennerahaston osarahoittamia tiehankkeita

tarkastettiin kuusi. Vuoden 2003 lopusta lähtien rakennerahastovaroja osoitettiin myös Ratahallintokeskukselle ja Merenkulkulaitokselle. Edellisenä vuonna aloitettu virastojen opastaminen EU-varoja koskevien hallinnointi- ja raportointimenettelyihin jatkui kertomusvuonna ja jatkuu edelleen mm. hallinnointi- ja valvontamenettelyjen päivittämisellä.

Suunnitelmajaksoon on kuulunut myös erillisten kysymysten selvittelyjä ja osallistumista alueellistamisohjelman taloushallintotyöryhmän työskentelyyn. Ministeriön valtionavustusmenettelyjä yhdenmukaistettu ja parannettu sekä kiinnitetty huomiota hankintojen ohjeistamiseen ja kilpailuttamiseen.

Tulevan vuoden sisäisen valvonnan haasteena on kartoittaa erilaiset riskit ja luoda sellaiset menettelyt, joiden perusteella johto voi antaa tilinpäätöksen vahvistuslausuman.

10 MÄÄRÄAJOIN TEHTÄVIEN KOKONAISARVIOINTIEN TULOKSET

10.1 Ratahallintokeskuksen ja Tiehallinnon evaluointi

Liikenne- ja viestintäministeriö teetti evaluoinnin hallinnonalansa kahdesta merkittävästä väylänpitäjästä: Tiehallinnosta ja Ratahallintokeskuksesta. Evaluointi valmisteltiin yhteistyössä evaluoitavien laitosten kanssa. Tavoitteena oli saada tietoa ja näkemyksiä laitosten yhteiskunnallisesta merkityksestä ja vaikuttavuudesta sekä laitosten toiminnan tehokkuudesta ja laadusta. Evaluointi kohdistui sekä nykyisen toiminnan tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen että laitosten toiminnan osuvuuteen, toimintakykyyn ja synergiaetuihin tulevaisuuden toimintaympäristössä. Erityiskysymyksinä tarkasteltiin laitosten talouden hoitoa ja palvelujen hankintaa.

Evaluoinnin mukaan monet liikenteeseen liittyvät asiat ovat Suomessa hyvällä tolalla tai menossa kohti parempaa. Tämä lienee yksi syy siihen, että kriittiset näkökohdat nousivat erityisesti sidosryhmien haastatteluissa esiin. Evaluointi osoittaa myös, että Ratahallintokeskuksen ja Tiehallinnon sekä niitä ohjaavan liikenne- ja viestintäministeriön kykyyn aikaansaada hyvää kehitystä uskotaan.

Evaluoinnissa esiin tulleet ongelmat ja haasteet kohdistuivat evaluoitavien väylävirastojen lisäksi myös liikenne- ja viestintäministeriön toimintaan. Johtopäätelmät voidaan esittää kiteytetysti seuraavissa seitsemässä kohdassa.

- Valtakunnalliselle liikennejärjestelmälle tarvitaan visio ja strategia
- Ministeriöltä edellytetään vahvaa panosta vision ja strategian toteuttamisen ohjauksessa
- Väylävirastojen ohjaukseen tarvitaan selkeät vastuut ministeriössä
- Johtokuntien asemaa vahvistetaan edellytettävän lisäarvon varmistamiseksi
- Tulosohjauksesta kehitetään strategisen johtamisjärjestelmän ydin
- RHK:lle on järjestettävä edellytykset toimia riippumattomana viranomaisena
- Toimivia markkinoita tulee hyödyntää tienpidossa

Evaluointi ei tuottanut näyttöä oletetusta taloudellisen näkökohdan sivuuttamisesta Tiehallinnon toiminnan ja talouden johtamisessa.

10.2 Hallinnonalan ympäristöohjelman auditointi

Vuonna 1999 liikenteen ympäristötyö kiteytettiin ISO 14001 –standardin periaatteita noudattelevan ympäristöjärjestelmän muotoon. Toinen ympäristöohjelma, *”Liikenteen toimintalinjat ympäristökysymyksissä”*, kattoi vuodet 1999-2004. Ohjelmassa määriteltiin ministeriön ympäristöjärjestelmän pääkohdat: ympäristöpolitiikka, suunnittelun pelisäännöt, ympäristötyön toteuttamisen keinot ja vastuut sekä tavat mitata, arvioida ja kehittää toimintaa. Ministeriön ohjelmassa määriteltyjä hallinnonalan yhteisiä toimintalinjoja täydensivät kunkin organisaation omat ohjelmat ja ympäristöjärjestelmät.

Ympäristöjärjestelmiin kuuluu olennaisesti jatkuvan kehittämisen periaate. Järjestelmän kehittämiseksi toteutettiin keväällä 2004 liikenne- ja viestintäministeriön koko hallinnonalan ympäristöjärjestelmätyön toimivuuden ulkoinen arviointi. Arviointi koski kaikkiaan kahtatoista hallinnonalan organisaatiota ja näiden ympäristöasioiden hoitoa sekä erikseen tarkasteltuna että suhteutettuna koko hallinnonalan yhteiseen ympäristöjärjestelmätyöhön. Arvioinnin tarkoituksena oli tukea kolmannen ympäristöohjelman valmistelua ja ympäristöjärjestelmän toimintatapojen kehittämistä (LVM 57/2004). Arvioinnissa käytiin läpi organisaatioiden ympäristöjärjestelmien kehitysvaihe, ympäristöasioiden johtaminen, ympäristöasioiden dokumentointi ja sisäinen tiedonvaihto sekä arvioitiin koko hallinnonalan ympäristöjärjestelmän nykytilaaja ministeriön ohjausvaikutusta organisaatioissa.

Arvioinnin mukaan hallinnonalan ympäristöjärjestelmän suurimpana vahvuutena on pitkäjänteinen yhteistyö ympäristökysymyksissä sekä toimiva tiedonvaihto organisaatioiden kesken. Ensisijaisiksi kehittämiskohteiksi arvioinnissa määriteltiin toimintatapojen seuranta- ja arviointijärjestelmien sekä johdon katselmustoiminnan vahvistaminen. Yhteisen ympäristöjärjestelmän olisi arvioinnin mukaan myös entistä selkeämmin huomioitava hallinnonalan organisaatioiden erilaiset roolit ja ympäristöasioiden hoitamista olisi kehitettävä osana organisaatioiden erilaisia ohjausmekanismeja.

11 YHTEENVETOTIEDOT VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ

Ministeriön toiminnassa ei ole havaittu väärinkäytöksiä.

12 ALLEKIRJOITUKSET

Liikenne- ja viestintäministeriön toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat vuodelta 2004 on hyväksytty Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2005.

Liikenne- ja viestintäministeri Leena Luhtanen

Kansliapäällikkö Juhani Korpela

Vuoden 2004 tilinpäätöslaskelmien, joihin kuuluvat tuotto- ja kululaskelma, tase ja talousarvion toteutumalaskelma sekä niiden liitteennä annettavien tietojen (liitteet 1-19) allekirjoitus

Helsingissä helmikuun 28. päivänä 2005

Talousjohtaja Marja Heikkinen-Jarnola

Laskentapäällikkö Irma Hyvärinen

Liitetiedot:

Liite 1: Selvitys suunnitelmanmukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista
Liite 2: Henkilöstökulut ja luontoisedut sekä lomapalkkavelat
Liite 3: Kansallisomaisuuden ja käyttöomaisuuden hankintamenojen ja muiden pitkävaikutteisten menojen muutokset
Liite 4: Kansallis- ja käyttöomaisuuden arvonkorotukset
Liite 5: Myönnetyt varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleet lainat eriteltyinä
Liite 6: Myönnetyt valtiontakaukset, valtion takuut ja muut vastuusitoumukset eriteltyinä
Liite 7: Peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muunnettaessa viraston tai laitoksen ulkomaanrahan määräiset velat, saamiset ja muut sitoumukset Suomen rahaksi
Liite 8: Hallinnassa olevat eri yhtiöiden erilajiset osakkeet ja osuudet sekä muut osakkeisiin rinnastettavat arvopaperit
Liite 9: Hallinnassa oleva kansallisomaisuus, jota ei ole merkitty taseeseen
Liite 10: Selvitys kirjanpidon täydentämisestä tilinpäätöksessä 42 f §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla
Liite 11: Erittely seuraavaan varainhoitovuoteen siirretyistä määrärahoista
Liite 12: Talousarviossa myönnetyt valtuudet sekä niiden käyttö ja käytöstä aiheutuvat menot
Liite 13: Tilinpäätöksen täsmäytyslaskelma
Liite 14: Oman pääoman muutokset
Liite 15: Tuotto- ja kululaskelmaan kirjattava talousarvion ulkopuolinen rahoitus
Liite 16: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
Liite 17: Taseeseen sisältymättömät tiliviraston hallinnoimat rahastoidut varat, säätiöt ja yhdistykset
Liite 18: Arviomäärärahojen ylitykset ja niiden perustelut
Liite 19: Muut oikeiden ja riittävien tietojen vaatimuksen edellyttämät liitteet

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
31.12.2004

TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1. -31.12.2004		1.1. -31.12.2003	
Toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan tuotot	15 253,59		21 303,04	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	23 090,00		22 640,00	
Muut toiminnan tuotot	925 164 877,99	925 203 221,58	47 131 628,19	47 175 571,23
Toiminnan kulut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	423 495,14		374 224,91	
Henkilöstökulut	9 613 543,42		9 168 848,27	
Vuokrat	1 660 188,48		1 537 105,74	
Palvelujen ostot	19 649 907,45		12 121 270,08	
Muut kulut	1 108 670,28		1 019 320,71	
Poistot	90 497 165,72		286 248,00	
Sisäiset kulut	262 924,92	-123 215 895,41	1 296 846,18	-25 803 863,89
Jäämä I		**801 987 326,17**		**21 371 707,34**
Rahoitustuotot ja -kulut:				
Rahoitustuotot	189 987 191,68		106 401 573,70	
Rahoituskulut	-391,62	189 986 800,06	-74,45	106 401 499,25
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot	4 310 634,10		5 109 128,93	
Satunnaiset kulut	-8 822 402,06	-4 511 767,96	-0,00	5 109 128,93
Jäämä II		**987 462 358,27**		**132 882 335,52**
Siirtotalouden tuotot ja kulut:				
Kulut				
Siirtotalouden kulut kunnille	2 754 323,87		2 623 598,76	
Siirtotalouden kulut kuntayhtymille	50 271,45		37 840,00	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	64 454 019,05		49 126 758,07	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	9 515 845,83		9 470 288,27	
Siirtotalouden kulujen palautukset	-4 400,00	-76 770 060,20	-9 255,34	-61 249 229,76
Jäämä III		**910 692 298,07**		**71 633 105,76**
Tuotot veroista ja pakollisista maksuista				
Perityt arvonlisäverot	67,89		50,32	
Suoritetut arvonlisäverot	-4 762 760,02	-4 762 692,13	-2 407 329,78	-2 407 279,46
Tilikauden tuottojäämä		**905 929 605,94**		**69 225 826,30**

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

31.12.2004

TASE

	31.12.2004		31.12.2003	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet		246 667,00		239 314,00
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	294 247,00		316 735,00	
Kalusteet	17 893,00	312 140,00	27 827,00	344 562,00
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	3 664 562 264,02		4 524 456 543,52	
Liikelaitosten peruspääomat	222 565 195,70		201 865 195,70	
Liikelaitoksiin muun oman pääomar ehdoin sijoitetut pääomat	358 284 622,39		264 714 157,69	
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	15 504 739,92		5 513 450,53	
Muut pitkäaikaiset euromääräise sijoitukset	122 441 335,11	4 383 358 157,14	41 441 505,08	5 037 990 852,52
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET YHTEENSÄ		4 383 916 964,14		5 038 574 728,52
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	378,15		0,00	
Siirtosaamiset	13 987,92		43 283,58	
Muut lyhytaikaiset saamiset	117 647,01		38 321,51	
Ennakkomaksut	11 701,44	143 714,52	10 075,77	91 680,86
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit		623,45		755,00
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		144 337,97		92 435,86
VASTAAVAA YHTEENSÄ		**4 384 061 302,11**		**5 038 667 164,38**
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	1 354 430 821,18		1 354 430 821,18	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	679 968 828,36		671 805 746,11	
Pääoman siirrot	-874 098 716,80		-61 062 744,05	
Tilikauden tuottojäämä	905 929 605,94	2 066 230 538,68	69 225 826,30	2 034 399 649,54
ARVOSTUSERÄT				
Arvonkorotukset		2 310 869 385,58		2 996 989 830,38
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Saadut ennakot	199 295,00		87 979,00	
Ostovelat	3 369 372,61		2 368 965,78	
Tilivirastojen väliset tilitykset	240 291,20		225 349,89	
Edelleen tilitettävät erät	148 511,83		166 240,62	
Siirtovelat	1 595 437,96		1 389 748,46	
Muut lyhytaikaiset velat	1 408 469,25	6 961 377,85	3 039 400,71	7 277 684,46
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		7 277 684,46		7 277 684,46
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		**4 384 061 302,11**		**5 038 667 164,38**

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ
31.12.2004

TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

			Edellinen tilinpäätös 31.12.2003		Varainhoitovuosi 2004 Talousarvio 31.12.2004		Tilinpäätös 31.12.2004	Vertailu talousarvio/ tilinpäätös
TULOARVIOTILIT								
11.04.01.	Arvonlisävero		50,32		67,89		67,89	
12.31.99.								
	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot		403 260,35		385 000,00		356 664,42	-28 335,58
12.39.04.	Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset							
					1 591 144,34		1 591 144,34	
12.39.10.	Muut sekalaiset tulot		78 188,47					
12.39.50.	Nettotulot osakemyynnistä		59 165 720,89		1 113 267 786,39		1 113 267 786,39	
13.01.04.	Korot valtion lainoista liikelaitoksille		1 036 037,63		5 267 774,85		5 267 774,85	
13.01.05.	Korot muista lainoista		234 352,52		233 123,56		233 123,56	
13.03.01.	Osinkotulot		96 973 102,07		162 567 293,27		162 567 293,27	
13.05.01.	Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset		8 096 000,00		11 819 000,00		11 819 000,00	
	Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille				11 700 169,97		11 700 169,97	
15.01.04.	Muiden lainojen lyhennykset		33 637,58		108 710,61		108 710,61	
TULOARVIOTILIT YHTEENSÄ			**166 020 349,83**		**1 306 940 070,88**		**1 306 911 735,30**	**-28 335,58**
MENOARVIOTILIT								
24.01.19.3	Lähialueyhteistyön arvonlisäveromenot			102 270,83		102 270,83		
24.01.19.								
	Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)				102 270,83		102 270,83	
24.50.66.	Lähialueyhteistyö (S3V)		746 470,00		750 470,00		750 470,00	
26.01.19.	Sisäasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)							
			556,45		2 318 405,35		2 318 405,35	
28.81.25.11	Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin; Liikenne- ja viestintäminiseriön hallinnonala							
				153 000,00		153 000,00		
28.81.25	Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin (S2V)							
					153 000,00		153 000,00	
26.01.23.4	Verkon käytön alijäämärahoitus	13 773 000,00						
26.01.23.5.	LVM:n VIRVE toimintamenot	500 000,00						
26.01.23.	Viranomaisradioverkon kehittämishankkeen kokonaisrahoitus (S3V)							
			14 273 000,00					
28.80.24.	VEL-perusteinen kuntoutus ja työhyvinvoinnin tuki (S2V)							
			9 100,00					
28.81.01.	Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkaukset (A)							
			70 966,90					
28.81.24.2	Lähialueyhteistyö	148 673,63						
28.81.24.	Kehitysyhteistyöstä ja lähialueyhteistyöstä aiheutuvat arvonlisäveromenot (A)							
			148 673,63					
29.88.50	Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (S3V)				23 320,00	23 320,00	23 320,00	
31.01.21.1.	Toimintamenot	13 431 000,00		13 955 000,00		13 955 000,00		
31.01.21.2.	Valmiustoiminnan menot	202 000,00						
31.01.21.3.	Lähialueyhteistyö	219 000,00		219 000,00		219 000,00		
31.01.21.4.	Vaaralliisten aineiden kuljetusten markkinavalvonta							
		65 000,00		65 000,00		65 000,00		
31.01.21.	Toimintamenot (S2V)		13 917 000,00		14 239 000,00		14 239 000,00	
31.01.22.1.	Muut hankkeet	8 211 000,00		7 064 000,00		7 064 000,00		
31.01.22.	Tutkimus ja kehittäminen (S3V)		8 211 000,00		7 064 000,00		7 064 000,00	
31.24.21.2.	Muu perustienpito			52 297,00		52 297,00		
31.24.21.	Perustienpito (S2V)				52 297,00		52 297,00	
31.40.21.1.	Muu perusradanpito	28 479,00						
31.40.21.	Perusradanpito (S2V)		28 479,00					
31.32.51	Luotsauksen hintatuki (S2V)				3 316 000,00		3 316 000,00	
31.52.41.	Valtionapu eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon							
			1 000 000,00		1 200 000,00		1 200 000,00	
31.52.43.	Korvaus Ilmailulaitokselle valmiustehtävistä		4 575 000,00		4 575 000,00		4 575 000,00	
31.60.42.	Valtionavustus koulutuksesta		841 000,00		841 000,00		841 000,00	
31.60.63.1.	Kaukoliikenteen ja junien lähliikenteen palvelujen osto							
		38 400 000,00		39 000 000,00		39 000 000,00		
31.60.63.2.	Alueellisen liikenteen palvelujen osto ja paikallisen liikenteen valtionapu							
31.60.63.3.	Kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeet	3 214 000,00		3 950 000,00		3 950 000,00		
31.60.63.4.	Kaupunki- ja seutulippualennusten valtionapu			769 000,00		769 000,00		
31.60.63.6.	Savonlinnan lentoliikenne	200 000,00						
31.60.63.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (S3V)							
			41 814 000,00		43 719 000,00		43 719 000,00	
31.72.42.1.	Puoluelehdistön tuki	7 568 000,00		7 760 000,00		7 760 000,00		
31.72.42.2.	Muu lehdistötuki	5 046 000,00		5 854 000,00		5 854 000,00		
31.72.42.	Sanomalehdistön tuki		12 614 000,00		13 614 000,00		13 614 000,00	
31.99.19.								
	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A))		1 773 675,79		1 955 270,55		1 955 270,55	
31.99.40.1.	Liikennealan museoiden rakentamisen tukeminen							
		505 000,00		505 000,00		505 000,00		
31.99.40.2.	Viestintäyhteisöjen toimintatuki	50 000,00		50 000,00		50 000,00		
31.99.40.3.	Suomen Ilmailuliitto ry:n toimintatuki	193 000,00		193 000,00		193 000,00		
31.99.40.4.	Muiden liikeyhteisöjen toiminnan tuki	34 000,00		34 000,00		34 000,00		
31.99.40.	Eräät valtionavut		782 000,00		782 000,00		782 000,00	
31.99.62	EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus liikenne- ja viestintäministeriön osalta (A)				1 350,00			1 350,00
31.99.88.	Osakehankinnat (S3V)		505 000,00		505 000,00		505 000,00	
31.99.89.	Viranomaisradioverkkotoiminnan yhtiön osakkeet (A)							
			6 900 000,00					
34.06.02.1.	Palkkaperusteinen työllistämistuki valtionhallinnolle; Palkkaukset							
		18 456,07						
34.06.02.	Palkkaperusteinen työllistämistuki valtionhallinnolle (A)							
			18 456,07					
34.06.29.2.1	Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet; Palkkaukset							
				26 909,96		26 315,76		594,20
34.06.29.	Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (A)							
					26 909,96		26 315,76	
MENOARVIOTILIT YHTEENSÄ			**108 228 377,84**		**95 238 293,69**		**95 236 349,49**	**1 944,20**
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ			**57 791 971,99**				**1 211 675 385,81**	

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ
31.12.2004

Liite 1: Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista
(TaA 66 g § 4 mom.)

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuus-hyödykkeiden taloudellisen käyttöiän mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintahinnasta.

Omaisuusryhmä	Poistome-netelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo-%
Aineettomat hyödykkeet				
Ostetut atk-ohjelmistot	tasapoisto	5	20,00	0
Aineelliset hyödykkeet				
Rakennukset	tasapoisto	20	5,00	0
Autot	tasapoisto	5	20,00	0
ATK-laitteet ja niiden oheislaitteet	tasapoisto	3	33,33	0
Toimistokoneet ja laitteet	tasapoisto	5	20,00	0
Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	tasapoisto	3	33,33	0
Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	5	20,00	0
Muut koneet ja laitteet	tasapoisto	5	20,00	0
Toimistokalusteet	tasapoisto	5	20,00	0
Muut kalusteet	tasapoisto	5	20,00	0

Poistosuunnitelma, jossa on tarkemmin eritelty kuhunkin ryhmään kuuluvat hyödykkeet nimikkeittäin sisältyy tilinpäätöserittelyihin.

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ
31.12.2004

Liite 2: Henkilöstökulut ja luontoisedut sekä lomapalkkavelat
(TaA 66 h §:n 1 mom. 1 kohta)

Henkilöstökulut ja luontoisedut	**1.1. - 31.12.2004 euroa**
- Palkat ja palkkiot *)	7 696 977,90
- Luontoisedut	960,00
- Eläkekulut	1 358 362,87
- Muut henkilösivukulut	558 202,65
Yhteensä	**9 614 503,42**

*) Palkat ja palkkiot sisältävät palkkioita 83 311,95 euroa.
Tulospalkkioita ei ole.

Lomapalkkavelat	**1.1.2004**	**31.12.2004**	**Muutos euroa**
- Lomapalkkavelka	1 110 974,27	1 199 053,78	88 079,51
- Henkilösivukuluvelka	275 317,54	296 382,11	21 064,57
Lomapalkkavelat yhteensä	**1 386 291,81**	**1 495 435,89**	**109 144,08**

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ
31.12.2004

Liite 3: Kansallisomaisuuden ja käyttöomaisuuden hankintamenojen ja muiden pitkävaikutteisten menojen muutokse
(TaA 66 g § 4 mom. sekä TaA 66 h §:n 1 mom. 2 kohta)

Käyttöomaisuus	**Aineettomat hyödykkeet**			Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	
	Aineettomat oikeudet	Koneet ja laitteet	Kalusteet	Käyttöomaisuus-arvopaperit	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2004	**498 782,00**	**1 147 467,00**	**75 949,00**	**1 527 466 713,14**	**1 529 188 911,14**
Lisäykset	68 900,00	192 944,00		21 073 665,30	**21 335 509,30**
Vähennykset		-98 997,00		-194 847 500,00	
Hankintameno 31.12.2004	**567 682,00**	**1 241 414,00**	**75 949,00**	**1 353 692 878,44**	**1 355 577 923,44**
Kertyneet poistot 1.1.2004	**259 468,00**	**830 732,00**	**48 122,00**		**1 138 322,00**
Vähennysten kertyneet poistot		-91 905,00			**-91 905,00**
Tilikauden suunnitelman-mukaiset poistot	61 547,00	208 340,00	9 934,00		**279 821,00**
Kertyneet poistot 31.12.2004	**321 015,00**	**947 167,00**	**58 056,00**		**1 326 238,00**
Arvonkorotukset				2 310 869 385,58	
Kirjanpitoarvo 31.12.2004	**246 667,00**	**294 247,00**	**17 893,00**	**3 664 562 264,02**	**3 665 121 071,02**
Omaisuusraportti 31.12.2004	246 667,00	294 247,00	17 893,00	3 664 562 264,02 **xx)**	**3 665 121 071,02**
Ero	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

xx) vrt. tilinpäätöksen liite nro 8

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ
31.12.2004

Liite 4: Arvonkorotukset

Käyttöomaisuuden arvonkorotukset

	Arvo 1.1.2004	Arvon vähennys 1.1.-31.12.2004	Arvonkorotusten vähennykset 1.1. - 31.12.2004	Arvonkorotusten lisäykset 1.1. - 31.12.2004	Arvo 31.12.2004	Arvonkorotukset yhteensä 31.12.2004
130 = Käyttöomaisuusarvopaperit						
TeliaSonera AB	3 692 052 952,20	-194 847 500,00	-840 152 500,00	154 032 055,20	2 811 085 007,40	2 310 869 385,58

TeliaSonera AB:n osakkeita myytiin 13.12.2004, jolloin osakkeiden tasearvosta vähennettiin myytyjen osakkeiden kirjanpitoarvo 1 035 000 000,00 euroa, johon sisältyi hankintahinta 194 847 500,00 euroa ja arvonkorotus 840 152 500,00 euroa.

Tilinpäätöksessä TeliaSonera AB:n osakkeet arvostettiin aikaisempina vuosina noudatetun käytännön mukaisesti pörssiarvoon 31.12.2004.

Osakkeiden pörssiarvo 31.12.2004 oli 4,38 euroa osakkeelta, joten 641 800 230 osakkeen pörssiarvo on yhteensä 2 811 085 007,40 euroa.

Arvonkorotus vuoden 2004 tilinpäätöksessä on TeliaSonera AB:n 31.12.2004 pörssiarvon 2 811 085 007,40 euroa ja kirjanpitoarvon 2 657 052 952,20 euroa erotus, joka on 154 032 055,20 euroa.

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ
31.12.2004

Liite 5: Myönnetyt varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleet lainat eriteltyinä
(TaA 66 h §:n 1 mom. 3. kohta)

134 = Annetut euromääräiset velkakirjalainat

Lainat käyttötarkoituksittain eriteltyinä	Lainapääoma 1.1.2004 euroa	Muutos 2004 euroa	Lainapääoma 31.12.2004 euroa
Kauppahintasaatavat valtion osakeyhtiöille	1 140 564,44	9 991 289,39	11 131 853,83
Tertiäärilainat	4 372 886,09		4 372 886,09
Yhteensä	**5 513 450,53**	**9 991 289,39**	**15 504 739,92**

136 = Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset

Lainat käyttötarkoituksittain eriteltyinä	Lainapääoma 1.1.2004 euroa	Muutos 2004 euroa	Lainapääoma 31.12.2004 euroa
Kauppahintasaatavat valtion liikelaitoksille	41 441 505,08	80 999 830,03	122 441 335,11
Yhteensä	**41 441 505,08**	**80 999 830,03**	**122 441 335,11**

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ
31.12.2004

Liite 6: Myönnetyt varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleet valtiontakaukset, valtion takuut ja muut vastuusitoumukset eriteltyinä
(TaA 66 h §:n 1 mom. 4 kohta)

Muut vastuusitoumukset, (euroa)

Leasingvastuut

Sitoumus	**Tulevana tilikautena maksettavat**	**Myöhemmin maksettavat**	**Sitoumukset yhteensä**
Leasingvastuut 31.12.2004			
- Kopiokoneet ja monitoimilaitteet	71 971	54 605	126 576
- Postimaksukone	5 212	12 595	17 807
- Telekopiolaitteet	2 075	102	2 177
- Lähdevesiautomaatit	2 383	2 383	4 766
Leasingvastuut yhteensä	**81 641**	**69 685**	**151 326**

Kopiokoneiden ja telekopiolaitteiden leasingsopimukset ovat pääsääntöisesti kolmen vuoden leasingsopimuksia, joihin ei liity lunastusehtoja.

Lähdevesiautomaattien sopimukset jatkuvat 12 kuukauden jaksoissa, ellei niitä irtisanota 30 päivää ennen sopimusjakson päättymistä.

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ
31.12.2004

Liite 7: Peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muunnettaessa viraston tai laitoksen ulkomaanrahan määräiset velat, saamiset ja muut sitoumukset Suomen rahaksi
(TaA 66 h §:n 1 mom. 5 kohta)

Liikenne- ja viestintäministeriössä ei ole 31.12.2004 ulkomaanrahan määräistä velkaa, saamista, eikä muuta sitoumusta.

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ
31.12.2004

Liite 8: Hallinnassa olevat eri yhtiöiden erilajiset osakkeet ja osuudet sekä muut osakkeisiin rinnastettavat arvopaperit
(TaA 66 h §:n 1 mom. 6 kohta)

Arvopaperit	Omistusosuus %	Myyntioikeuk-sien alaraja %	Kpl	markkina-a	Markkina-arvo yhteensä euroa	Kirjanpitoarvo yhteensä euroa	Osingot yhteensä euroa
1301 = Muut osakkeet							
Finnair Oyj	58,4	50,1	49 510 682	5,56	275 279 391,92	366 392 353,50	4 951 068,20
TeliaSonera AB	13,7	0,0	641 800 230	4,38	2 811 085 007,40	2 811 085 007,40	97 206 225,07
Suomen Posti Oyj	100	-	40 000 000			67 275 170,59	30 100 000,00
VR-yhtymä Oy	100	-	2 200 000			370 013 438,22	40 000 000,00
Yleisradio Oy Ab	100	-	4 683 146			7 876 486,15	
Raskone Oy	85	85,0	51 000			901 149,90	410 000,00
Suomen Erillisverkot Oy	100	-	3 900			41 018 658,26	
1301 Muut osakkeet yhteensä					3 086 364 399,32	**3 664 562 264,02**	172 667 293,27
Arvopaperit yhteensä						**3 664 562 264,02**	

Arvopapereiden kirjanpitoarvon muutokset vuonna 2004

Kirjanpitoarvo 1.1.2004	**4 524 456 543,52**
Suomen Erillisverkot Oy	
Valtio sijoitti 1.1.2004 yhtiöön apporttina viranomaisverkon arvolla kaksikymmentäyksimiljoonaa (21 000 000) euroa.	21 000 000,00
Raskone Oy	
Vuosina 2001-2003 henkilökunnalle myytyjä osakkeita lunastettiin 27.10.2004 takaisin tuhatkahdeksansataa (1 800) kappaletta. Lunastushinta oli 40,92517 euroa kappaleelta eli yhteensä 73 665,30 euroa.	73 665,30
TeliaSonera AB	
Osakkeita myytiin 13.12.2004 yhteensä kaksisataaviisikymmentä miljoonaa (250 000 000) kappaletta. Myytyjen osakkeiden kirjanpitoarvo oli 4,14 euroa kappaleelta eli yhteensä 1 035 000 000 euroa. Kirjanpitoarvosta nimellisarvon osuus oli 194 847 500 euroa (0,77939 euroa/kpl) ja loppuosa 840 152 500 euroa (3,36061 euroa/kpl) oli arvonkorotusta.	-1 035 000 000,00
TeliaSonera AB	
Osakkeet arvostettiin pörssiarvoon 31.12.2004= 4,38 euroa kappaleelta, jolloin 641 800 230 osakkeen arvo on yhteensä 2 811 085 007,40 euroa. Arvonkorotusta on em. pörssiarvon 2 811 085 007,40 euroa ja kirjanpitoarvon 2 657 052 952,20 euroa erotus, joka on 154 032 055,20 euroa.	154 032 055,20
Kirjanpitoarvoarvo 31.12.2004	**3 664 562 264,02**

Arvonkorotukset on selvitetty liitteellä 4 = Kansallis- ja käyttöomaisuuden arvonkorotukset.

Finnair Oyj
Finnair Oyj:n osakkeiden kirjanpitoarvoa ei ole muutettu, koska säädökset eivät mahdollista arvon alennusta. Kirjanpito-arvo on sama kuin aloittavassa taseessa 1.1.1998, jolloin pörssiarvo oli 7,40 euroa (=44 mk) kappaleelta eli yhteensä 366 392 353,50 euroa, vaikka osakkeiden pörssiarvo on laskenut ja oli 31.12.2004 5,56 euroa kappaleelta eli yhteensä 275 279 391,92 euroa.

Liite 9: Hallinnassa oleva kansallisomaisuus, jota ei ole merkitty taseeseen
(TaA 66 h §:n 1 mom. 7 kohta)

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole kansallisomaisuutta

Liite 10: Selvitys kirjanpidon täydentämisestä tilinpäätöksessä 42 f §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla
(TaA 66 §:n 1 mom. 8 kohta)

Talousarvioasetuksen 42 f §:n 2 momentissa tarkoitetut tulot ja menot, joita ovat kaikki muut tulot ja menot, paitsi tuotannontekijöiden hankinnasta aiheutuvat menot, suoritteiden myynnistä saatavat tulot, korot sekä koronluonteiset tulot ja menot, on varainhoitovuoden kuluessa kirjattu liikekirjanpidossa talousarviokirjanpidon mukaisesti.

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ
31.12.2004

Liite 11: Erittely seuraavaan varainhoitovuoteen siirretyistä määrärahoista
(TaA 66 §:n 2 mom.)

Erittely seuraavaan varainhoitovuoteen siirretyistä määrärahoista

Siirretyt määrärahat		**Alkusaldo 1.1.2004**	**Kertymä vuoden aikana**	**Saldo 31.12.2004**
4.02.24.50.66.	Lähialueyhteistyö (S3V)	67 915,70	67 915,70	0,00
4.03.24.50.66.	Lähialueyhteistyö (S3V)	441 313,55	357 485,02	83 828,53
4.04.24.50.66.	Lähialueyhteistyö (S3V)		-482 962,71	482 962,71
4.04.28.81.25.11.	Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin		-62 288,54	62 288,54
4.04.28.81.25.	Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin (S2V)		-62 288,54	62 288,54
4.04.29.88.50.	Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (S3V)		-1 721,20	1 721,20
4.03.26.01.23.1.	Investointituki	11 800 000	1 532 542,65	10 267 457,35
4.03.26.01.23.4.	Verkon käytön alijäämärahoitus	16 773 000,00	9 000 000,00	7 773 000,00
4.03.26.01.23.5	LVM:n VIRVE-toimintamenot	497 254,10	168 698,08	328 556,02
4.03.26.01.23.	Viranomaisradioverkon kehittämishankkeen kokonaisrahoitus (S3V)	29 070 254,10	10 701 240,73	18 369 013,37
4.03.28.80.24.	VEL-perusteinen kuntoutus ja työhyvinvoinnin tuki (S2V)	4 100,00	4 100,00	0,00
4.03.31.01.21.1.	Toimintamenot	1 911 337,21	1 911 337,21	0,00
4.03.31.01.21.3.	Lähialueyhteistyö	92 242,80	92 242,80	0,00
4.03.31.01.21.	Toimintamenot (S2V)	2 003 580,01	2 003 580,01	0,00
4.04.31.01.21.1.	Toimintamenot		-1 949 050,48	1 949 050,48
4.04.31.01.21.3.	Lähialueyhteistyö		-72 721,98	72 721,98
4.04.31.01.21.	Toimintamenot (S2V)		-2 021 772,46	2 021 772,46
4.03.31.01.22.1.	Muut hankkeet	4 516 896,52	4 516 896,52	0,00
4.03.31.01.22.	Tutkimus ja kehittäminen (S3V)	4 516 896,52	4 516 896,52	0,00
4.04.31.01.22.1.	Muut hankkeet		-2 703 551,24	2 703 551,24
4.04.31.01.22.	Tutkimus ja kehittäminen (S3V)		-2 703 551,24	2 703 551,24
4.02.31.60.63.1.	Kaukoliikenteen ja junien lähiliikenteen palvelujen osto	1 318 416,65	1 318 416,65	0,00
4.02.31.60.63.3.	Kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeet	4 688 240,45	4 688 240,45	0,00
4.02.31.60.63.6.	Savonlinnan lentoliikenne	80 051,24	80 051,24	0,00
4.02.31.60.63.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (S3V)	6 086 708,34	6 086 708,34	0,00
4.03.31.60.63.1.	Kaukoliikenteen ja junien lähiliikenteen palvelujen osto	83 940,22	83 940,22	0,00
4.03.31.60.63.3.	Kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeet	3 214 000,00	0,00	3 214 000,00
4.03.31.60.63.6.	Savonlinnan lentoliikenne	200 000,00	200 000,00	0,00
4.03.31.60.63.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (S3V)	3 497 940,22	283 940,22	3 214 000,00
4.04.31.60.63.1.	Kaukoliikenteen ja junien lähiliikenteen palvelujen osto		-1 131 920,75	1 131 920,75
4.04.31.60.63.3.	Kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeet		-3 947 395,80	3 947 395,80
4.04.31.60.63.4.	Kaupunki- ja seutulippualennusten valtionapu		-769 000,00	769 000,00
4.04.31.60.63.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (S3V)	0,00	-5 848 316,55	5 848 316,55
4.02.31.99.88.	Osakehankinnat (S3V)	1 992 787,86	1 992 787,86	0,00
4.03.31.99.88.	Osakehankinnat (S3V)	505 000,00	0,00	505 000,00
4.04.31.99.88.	Osakehankinnat (S3V)		-505 000,00	505 000,00
Siirretyt määrärahat yhteensä		**48 186 496,30**	**14 389 041,70**	**33 797 454,60**

Alkuperäiset vuodelta 2003 siirtyvät	33 347 496,30
Muutokset 2004	
Investointituki	11 800 000,00
Alijäämärahoitus	3 000 000,00
Lähialueyhteistyö	39 000,00
Yhteensä	48 186 496,30

Liite 12: Talousarviossa myönnetyt valtuudet sekä niiden käyttö ja käytöstä aiheutuvat menot 2004 (1 000 euroa)
(TaA 66 h §:n 2 mom.)

Valtuudet ja niiden käyttö					Valtuuden käytöstä aiheutuvat menot					
	Valtuuslaji	Määrä	Käytetty	Jäljellä	Aikai-sempina vuosina	2004	2005	2006	2007-	Yht.
31.32.40. Lastialusten hankintojen tukeminen										
Ei-käytettävissä olevat valtuudet										
0159800 Vesikuljetuskalustolainojen korkotuki	KTU	67 275	47 513	19 762	17 562	279	19			17 860
Tili yhteensä		**67 275**	**47 513**	**19 762**	**17 562**	**279**	**19**			**17 860**
31.99.62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus liikenne- ja viestintäministeriön osalta										
Ei-käytettävissä olevat valtuudet										
0359800 Euroopan aluekehitysrahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin, liikenne- ja viestintäministeriön osuus	EUM	5 760	4 905	855	4 321	393				4 714
Yhteensä		5 760	4 905	855	4 321	393				4 714
Käytettävissä olevat valtuudet										
0459801 Euroopan aluekehitysrahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin, liikenne- ja viestintäministeriön osuus	EUM	8 619	7 335	1 284		5 363	1 919			7 282
Yhteensä		8 619	7 335	1 284		5 363	1 919			7 282
Tili yhteensä		**14 379**	**12 240**	**2 139**	**4 321**	**5 756**	**1 919**			**11 996**

Liite 12: Talousarviossa myönnetyt valtuudet sekä niiden käyttö ja käytöstä aiheutuvat menot 2004 (1 000 euroa)
(TaA 66 h §:n 2 mom.)

Valtuudet ja niiden käyttö						Valtuuden käytöstä aiheutuvat menot					
	Valtuuslaji	Määrä	Käytetty	Jäljellä		Aikai-sempina	2004	2005	2006	2007-	Yht.
24.50.66. Lähialueyhteistyö											
Ei käytettävissä olevat valtuudet											
Venäjän ja muiden IVY maiden kanssa											
0150807 TEDIM/Ulkomaankaupan kuljetusten ja logistiikan telematiikan kehittämisohjelma	KYH	841	790	51		404	386				790
Yhteensä		841	790	51	**x)**	404	386				790
Käytettävissä olevat valtuudet											
Venäjän ja muiden IVY maiden kanssa											
0150807 TEDIM/Ulkomaankaupan kuljetusten ja logistiikan telematiikan kehittämisohjelma	KYH	420	420				10	410			420
Yhteensä		420	420				10	410			420
Tili yhteensä		**1 261**	**1 210**	**51**	**x)**	**404**	**396**	**410**			**1 210**

x) käyttämättä jäänyt määräraha 51 tuhatta vuodelta 2003 palautetaan Ulkoasianministeriölle

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ
31.12.2004

Liite 13: Tilinpäätöksen täsmäytyslaskelma
(TaA 66 h §:n 3 mom.)

Tilinpäätöksen täsmäytyslaskelma 1 .1. - 31.12.2004	**Euroa**
1. Tuottojäämä	**905 929 605,94**
2. Kirjaukset, jotka ovat mukana tuotto-/kulujäämässä mutta eivät talousarvion yli-/alijäämässä. Debet+/Kredit-	**294 133 958,49**
2.1 Liikekirjanpidon tuotot ja kulut, joita ei kirjata talousarviokirjanpitoon	279 658 422,24
2.2 Liikekirjanpidon tuotot ja kulut, jotka on kirjattu talousarviokirjanpidon tililuokassa joko talousarvio- tai siirretyn määrärahan tilille kirjaamista odottavien erien tileille	0,00
2.3 Liikekirjanpidon tuotot, kulut ja tekniset kirjaukset, jotka on kirjattu talousarviokirjanpidon tililuokassa siirrettyjen määrärahojen tilille	14 261 272,47
2.4 Liikekirjanpidon tuotot, kulut ja tekniset kirjaukset, jotka on kirjattu talousarviokirjanpidon tililuokassa rästien erittelytileille	0,00
2.5 Liikekirjanpidon tuotot ja kulut, jotka on kirjattu talousarviokirjanpidon tililuokassa ulkopuolisen rahoituksen tilille	214 263,78
3. Kirjaukset, jotka eivät ole mukana tuotto-/kulujäämässä, mutta ovat mukana talousarvion yli-/alijäämässä Debet-/Kredit +	**11 611 821,38**
3.1 Liikekirjanpidon tasetilikirjaukset, jotka kirjataan myös talousarviotulona tai -menona	11 611 821,38
4. Laskelma yhteensä	**1 211 675 385,81**
5. Talousarvion ylijäämä	**1 211 675 385,81**
6. Ero	**0,00**

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ
31.12.2004

Liite 14: Oman pääoman muutokset, euroa

OMA PÄÄOMA	2004	2003
Valtion pääoma 1.1.1998	**1 354 430 821,18**	**1 354 430 821,18**
Edellisten tilikausien pääoman muutos 1.1.	**671 805 746,11**	**464 127 327,51**
Tilinavaussiirto (Tilikauden tuottojäämä)	69 225 826,30	179 025 753,81
Tilinavaussiirto (Pääoman siirrot)	-61 062 744,05	28 652 664,79
Edellisten tilikausien pääoman muutos 31.12.	**679 968 828,36**	**671 805 746,11**
Pääoman siirrot 1.1.	**-61 062 744,05**	**28 652 664,79**
Tilinavaussiirto	-61 062 744,05	28 652 664,79
Siirrot valtion yleisiltä maksuliikemenotileiltä	112 858 711,85	107 598 214,48
Siirrot valtion yleisille maksuliiketulotileille	-179 141 729,95	-175 650 061,60
Siirrot lähetteiden tililtä	-1 130 525 973,21	-100 716,02
Tilivirastojen väliset hallinnan siirrot	322 710 274,51	7 089 819,09
Pääoman siirrot 31.12.	**-874 098 716,80**	**-61 062 744,05**
Tilikauden tuottojäämä 1.1.	69 225 826,30	**179 025 753,81**
Tilinavaussiirto	69 225 826,30	179 025 753,81
Tilikauden tuottojäämän siirto taseeseen	905 929 605,94	69 225 826,30
Tilikauden tuottojäämä 31.12.	**905 929 605,94**	**69 225 826,30**
Valtion pääoma yhteensä 31.12.	**2 066 230 538,68**	**2 034 399 649,54**

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ
31.12.2004

Liite 15: Tuotto- ja kululaskelmaan kirjattava talousarvion ulkopuolinen rahoitus

(TaA 66 h §:n 1 mom. 9 kohta, Valtiokonttorin määräys Tilinpäätöksen liitteet 23/03/01)

Rahoituslähde	Saldo 1.1.2004	Kertynyt *2004*	Käyttö varainhoitovuonna			Saldo 31.12.2004	Ulkopuolinen rahoitus käyttötarkoituksittain eriteltynä
			Käytetty menoihin	Tuloutettu	Siirretty		
Valtion televisio- ja radiorahasto	0,00	88 551,49	88 551,49			0,00	Yleisradiotoiminnan kehittämiseen
Ulkomaat	49 175,71	105 318,31	125 712,29			28 781,73	Lähialueyhteistyö
Yhteensä	49 175,71	193 869,80	214 263,78	0,00	0,00	28 781,73	

Liite 16: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
(TaA 66 h §:n 1 mom. 9 kohta, Valtiokonttorin määräys 23/03/01)

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Liite 17: Taseeseen sisältymättömät tiliviraston hallinnoimat rahastoidut varat, säätiöt ja yhdistykset
(TaA 66 h §:n 1 mom. 9 kohta, Valtiokonttorin määräys 23/03/01)

Liikenne- ja viestintäministeriö ei hallinnoi taseeseen sisältymättömiä rahastoituja varoja, säätiöitä, yhdistyksiä eikä talousarvion ulkopuolella olevia rahastoja.

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ
2.3.2005

Liite 18: Arviomäärärahojen ylitykset ja niiden perustelut
(TaA 66 h §:n 1 mom. 9 kohta, Valtiokonttorin määräys Tilinpäätöksen liitteet 23/03/01)

Talousarviotili	Tilin nimi	Määräraha 1)	Määrärahan ylitys		Voimassa oleva ylityslupa 2)		Perustelut
		euroa	euroa	prosenttia	euroa	prosenttia	
31.99.19.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	296 173 000,00	9 796 806,31	3,31 %	10 000 000,00	3,38 %	arvioitua suuremmat menot

1) Talousarviossa ja varainhoitovuoden lisätalousarviossa myönnetty määräraha yhteensä
2) Voimassa oleva ylitysluvan määrä tilinpäätöksessä (= se määrä, jota ei ole katettu lisätalousarvioissa)

Valtiokonttori ilmoitti 28.2.2005, että liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan arvonlisäveromenot tulevat ylittymään.

Lopullinen tieto ylityksen määrästä saatiin Valtiokonttorista seuraavana päivänä 1.3.2005, kun kaikkien tilivirastojen tilinpäätöstiedot olivat saapuneet Valtiokonttoriin.

Raha-asiain valiokunnan puollettua 2.3.2005 ylityslupaesitystä, ministeriö teki samana päivänä 2.3.2005 ylityslupapäätöksen.

Em. syystä tämä liite on uusittu 2.3.2005, sillä tilinpäätöspäivänä 28.2.2005 ei ollut täsmällistä tietoa ylityksestä, koska momentti on kaikkien niiden tilivirastojen käytössä, jotka käyttävät liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan määrärahoja.

Helsinki 2.3.2005

Talousjohtaja Marja Heikkinen-Jarnola

Laskentapäällikkö Irma Hyvärinen

LIIKENNE- JA
VIESINTÄMINISTERIÖ
31.12.2004

Liite 19: Muut oikeiden ja riittävien tietojen vaatimuksen edellyttämät mahdolliset liitteet
(TaA 63 § 1 mom.)
Menomomenttien käyttö vakiosisällöstä poikkeavaan käyttötarkoitukseen

Momentti		**4.02.24.50.66.**	**4.03.24.50.66.**	**24.50.66.**	**Yhteensä**	
24.50.66. Lähialueyhteistyö	LKP-ryhmä	Euroa	Euroa	Euroa	Euroa	Muu määre
Talousarviossa päätetty momentin	40 Aineet, tarvikkeet, tavarat					
käyttötarkoituksen laajennus:	41 Henkilöstökulut		53 419,29		53 419,29	1 htv
Määrärahaa saa käyttää myös määrärahan	42 Vuokrat		1 570,49		1 570,49	
mukaisesta toiminnasta aiheutuvien valtion	43 Palvelujen ostot	39 000,00	243 783,51	260 390,11	543 173,62	
kulutusmenojen maksamiseen sekä enintään	45 Muut kulut		24 555,03	7 117,18	31 672,21	
kuutta henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän	49 Sisäiset kulut	18 915,70	44 156,70		63 072,40	
palkkaamiseen määräajaksi.	**Yhteensä**	**57 915,70**	**367 485,02**	**267 507,29**	**692 908,01**	

Momentti			**4.03.26.01.23**		**Yhteensä**	
26.01.23. Viranomaisradioverkon					Euroa	
kehittämishankkeen kokonaisrahoitus	LKP-ryhmä					
Talousarviossa päätetty momentin	82 Siirtotalouden kulut		10 532 542,65		10 532 542,65	
käyttötarkoituksen laajennus:						
Määrärahaa saa käyttää viranomaisradioverkon investointien menojen maksamiseen, avustusten maksamiseen, viranomaisradioverkon operoinnista vastaavalle yhtiölle investointeihin ja syntyvän						
alijäämän kattamiseen	**Yhteensä**		**10 532 542,65**		**10 532 242,65**	

Momentti		**4.02.31.60.63.**	**4.03.31.60.63.**	**31.60.63.**	**Yhteensä**	
31.60.63 Joukkoliikenteen palvelujen		Euroa	Euroa	Euroa	Euroa	Muu määre
osto ja kehittäminen	LKP-ryhmä					
Talousarviossa päätetty momentin	40 Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
käyttötarkoituksen laajennus:	41 Henkilöstökulut	795,15			795,15	
Määrärahaa saa käyttää kehittämis-,	42 Vuokrat	345,74			345,74	
suunnittelu- ja tutkimushankkeiden	43 Palvelujen ostot	1 960 505,48		0,50	1 960 505,98	
rahoittamiseen.	45 Muut kulut	3 795,84		2 589,23	6 385,07	
	49 Sisäiset kulut	44 506,71			44 506,71	
	93 Suoritetut arvonlisäverokulut	314 861,34		14,47	314 875,81	
	Yhteensä	**2 324 810,26**		**2 604,20**	**2 327 414,46**	